

† ДР. ДАНИЛО МАЈАРОН.

6. августа затворио је за увек своје уморне очи у Љубљани, окружен поштовањем своје родбине, пријатеља, сарадника и колега, тридесетогодишњи претседник Љубљанске адвокатске коморе, угледан и опште уважен адвокат, правник и национални радник, Д-р Данило Мајарон. Са њиме завршио је се рад једног од најизразитијих словеначких родољуба, везан за најбурнији период живота словеначког дела нашег народа. Са њиме, исчезео је за навек човек, који је у најбурнијим часовима свога народа стајао увек на једној линији, националној, кога ни најтежи моменти, ни најопаснија искушења, нису могли померити са става узетог још у младим годинама. С тога је губитак Д-р Данила Мајарона оплакао сав словеначки део нашег народа а уз њега и сви његови пријатељи и поштоваоци изван Словеније.

Тридесет година Д-р Данило Мајарон стајао је на челу Љубљанске адвокатске коморе, којој је дао обележје својих концепција, правце својих схватања. Организатор првог реда, знајући шта хоће и шта може, Д-р Данило Мајарон је уздигао Љубљанску адвокатску комору на такав степен, да је она послужила и данас служи за углед и модел нашим осталим коморама. Кад је био у питању рад у његовој комори, Д-р Мајарон је умео оставити све на страну.

Рођен 1859. год. у Боровници, гимназију је свршио у Љубљани а правни факултет у Бечу, где је промовисан за доктора. Још врло млад, почео је стицати национално и професионално искуство у борби без које се његов живот није могао замислити.

Своје велико искуство, стечено сигурним вођством адвокатског реда у Словенији, која је још уз то имала одличан закон о адвокатима, Д-р Мајарон је ставио на расположење првој комисији за израду предлога адвокатског закона, којој је био на челу као претседник. А доцније, у току припрема и рада на доцнијим предлозима адвокатског закона, Д-р Мајарон је предњачио радом и саветима. И што је данашњи адвокатски закон израђен на модерној основи, има се у многима захвалити Д-р Мајарону, чије је мудре савете, основане на вишегодишњем искуству, законодавац усвојио и унео у нови закон о адвокатима.

У своје адвокатске послове Д-р Мајарон је уносио велику спремну, солидно правно знање, велико искуство. Свој рад



УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

је обележио учествовањем у многим споровима по којима је његова сарадња тражена. Увек је се трудио да своје адвокатском и правном раду да чисто словеначко-национално обележје. У томе циљу служио је се само и искључиво словеначким језиком кога је обогатио многим добро нађеним стручним изразима, који су и данас у пракси у Словенији.

Да би омогућио рад на словеначкој правој терминологији и одвојио Словенце од немачког језика, Д-р Мајарон је се ставио на чело покрета, који је обележен оснивањем словеначког правничког удружења „Правник”. Ово је удружење преко свога органа „Словенски Правник” пропагирало словеначку правну науку на словеначком језику, а и данас представља једно од најбоље организованих правничких удружења. Д-р Мајарон је уређивао овај часопис од оснивања 1889. год. до 1892. год. и од 1898. год. до 1921. год. Од 1907. год. Д-р Мајарон је до своје смрти био претседник друштва „Правник”.

За време Аустрије Д-р Мајарон је био један од најактивнијих бораца за оснивање словеначког Правног факултета у Љубљани, али ово Аустрија није никада хтела одобрити. Тек по ослобођењу и уједињењу основан је словеначки Универзитет у Љубљани са Правним факултетом, који је васпитао многе млађе словеначке генерације благодаречи националном уверењу университетских професора у Љубљани, међу којима их има и са репутацијом далеко прешлом наше границе и људи којима је још увек био на челу Д-р Мајарон. За заслуге на оснивању Универзитета у Љубљани, као видно признање, Д-р Мајарону је подарена титула првог почасног доктора права. Исту почаст учинио му је прашки Универзитет изабравши га за почасног доктора права.

Ценећи националне заслуге Д-р Мајарона, словеначки народ га је био послао у Покрајинску скупштину у Љубљани да тамо заступа и брани интересе свога народа. Дванајест година Д-р Мајарон ову дужност оправља са пуно части и достојанства, борбен и неумитан кад је његова Словенија била у питању.

Д-р Мајарона срећемо у готово свима националним и правничким покретима у Словенији. Његово име налазимо у многим листовима и часописима на словеначком језику. Њега исто тако налазимо на челу другог Правничког конгреса који је одржан 1926. год. у Љубљани, а који је водио са таквом умешношћу, да се очигледно видела његова способност за предвођењем.

Рођен да води, задахнут најчистијим националним идеалима, високог образовања, солидне правне спреме, непоколебљивог карактера, ванредно спретан у опхођењу са људима али никад готов на напуштање својих интимних уверења, Д-р Мајарон је светлео на челу свих покрета, удружења,



У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

корпорација. Према њему су се управљали сви његови поштоваоци и сарадници, дубоко уверени да Д-р Мајарон не може погрешити.

С тога сви познаници, поштоваоци, сарадници и колеге Д-р Мајарона дубоко оплакују његову смрт. Београдска адвокатска комора придружује се општој жалости насталој услед смрти Д-р Мајарона, уверена, да његова смрт значи ненакнадив губитак како на правничком тако и на националном пољу. Име Д-р Мајарона сваки националан радник, а по готову сваки наш правник, помињаће са највећим поштовањем. Оно ће бити урезано златним словима како у нашу националну тако и у историју адвокатског реда. То је највише што један човек може за живота и после живота постићи.

Августа 1931. год.
Београд

О. Б. Благојевић
авокат

Претседник Београдске адвокатске коморе.



Витор Крстић, адв.

§ 202 КРИВИЧНОГ СУДСКОГ ПОСТУПКА

§ 202 крив. суд. поступка гласи: По извиђају или истрази продужује се даљи поступак само по поднетој оптужници.

Оптужница је строго формална. § 202 лимитативно наређује шта све оптужница мора да садржи. У њој мора бити назначено име и презиме окривљеника са назначењем личних односа: брачно стање, број деце, имовно стање и т. д.; да ли се окривљеник налази у притвору или у истражном затвору или у слободи; кривично дело због кога се окривљеник оптужује са свима његовим обележјима, време и место извршења, оруђе којим је дело учињено или предмет на коме је учињено и друге околности за јасније означавање дела; законски назив кривичног дела заједно са назначењем прописа кривичног закона, који се има применити, даље име суда пред којим ће се одржати главни претрес, имена сведока и вештака који ће се позвати на претрес, предлог да се нареди истражни затвор ако се тек на основу оптужнице има одредити као и предлог о пуштању на слободу. И, напошлетку, у оптужницу се има унети кратко али потпуно образложење, у коме ће се описати стање ствари према истрази и истакнути докази како за окривљеника тако и против њега.

Оптужница се предаје у онолико примерака, колико има окривљеника.

Као што се види § 202 к. с. п. захтева за уредност оптужнице више услова. Непоступање по § 202 повлачи неуредност оптужнице и последице скопчане са њеном неуредношћу. А поступање по § 202 није баш тако лак посао, ма да на први поглед изгледа, бар за људе од заната, да је састав оптужнице проста ствар. Састав оптужнице је новина за нас и као за сваку новину тако је и за њу потребно упознати је, навикнути се на њу. Сем тога њен састав тражи и губљење времена и више новчаних издатака. Наравно, да се ово не односи на државна тужиоштва. Тиче се приватних тужилаца.

Зауставићемо се на делима која се извиђају на тужбу приватног тужиоца. По свршеном извиђању, истражни судија позива приватног тужиоца да поднесе оптужницу у остављеном року, скрећући му пажњу на § 202 кр. с. пост. и на последице ако не поступи по наредби. Код кривичних дела која се извиђају на тужбу приватног тужиоца, оптужница је у ствари понављање већ предате тужбе и њено допу-



У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

њавање, допуњавање доста формалистичко па с тога и не-
потребно код кривичних дела о којима овде пишемо.

Имали смо прилике да у пракси видимо оптужнице које
су подносили приватни тужиоци. И код оних које су подно-
сили људи од професије, примећивало се да поднете оптуж-
нице нису сдржавале све делове из § 202 а оне које су састав-
љали сами тужиоци оне су биле сасвим неуредне и као такве
оне су само успоравале извиђање или се извиђање завр-
шавало на штету прв. тужилаца. Када се зна да се за крив.
дела која се извиђају на приватну тужбу тужи највише сеоски
свет и средњи сталож и да им тужбе и оптужнице састав-
љају „на памет“ сеоске ћате и пискарачи за јефтину награду
— која их увек кошта петоструко — онда је разумљиво што је
готово свака таква оптужница неуредна. Поред законских
последича скопчаних са неуредном оптужницом, рекли смо
да ова тражи губљење времена и нове новчане издатке. Је-
дан сељак из села удаљеног од седишта среског суда три до
четири сата, а таква су села у већини, позван да поднесе оп-
тужницу или ће отићи ћати да му је он састави или ће доћи
адвокату. У овом другом случају, изгубиће цео дан и изло-
жиће се нарочитим трошковима. У већини случајева, сељак
ће отићи ћати који ће му написати неуредну оптужницу. А
оваквим радом законодавац § 202 к. с. п., у колико се од-
носи на крив. дела која се извиђају на тужбу прив. тужиоца,
није постигао циљ. Када се томе дода да су оваква кривична
дела лакше природе, онда би требало укинути оптужнице за
крив. дела која се суде и извиђају на тужбу прив. тужиоца,
јер је то и у интересу правосуђа и поједнаца.



Др. Адам П. Лазаревић, судија среског суда за град Београд

КРИТИЧАН МОМЕНАТ У ИЗЈЕДНАЧЕЊУ ЗАКОНОДАВСТВА

У сваком послу, где се једно стање треба да замени другим, односно, где се постојећем реду ствари и догађаја треба да један нови правац или нови ток, појављују се извесни моменти, када се извођење жељених промена више не може одлагати, већ се њихово коначно и потпуно остварење намеће само по себи, једном неоодољивом снагом. У тим моментима, чињенице почињу саме да узимају маха тако, да се њихово дејство више не може са успехом контролисати, нити се пак даље могу управљати по жељи њихових аутора; јер је равнотежа, у којој су се оне првобитно налазиле, извршеним променама порушена, те се зато аутоматски тражи брзо васпостављање нове. Тада и последњи трагови старог стања треба што пре да ишчезну, да не би својим сувише спорим уклањањем ометале правилно увођење онога, које се жели и које треба затим да дође. — Такав је један момент, мислимо, наступио и у значајном послу око изједначења нашег законодавства, а његова се је појава нарочито приметила и осетила са ступањем на снагу Закона о установљењу среских и окружних судова, која заиста претставља један важан и у суштини епохалан догађај одн. преокрет у историји нашег правосуђа. Тада су се управо јасно испољиле и постале очигледне све незгоде делимичног увођења у животу појединих закона и тешкоће скопчане са напоредним важењем и применом различитих закона, који се разликују једни од других, не само по начину и времену њиховог доношења, већ и по духу, који кроз њих провејава, а о коме по правилу, највише треба водити рачуна. Примећено је исто тако, да у овој релативно брзој — иако не увек благовременој — смени закона, која се код нас сада врши, многа важна правна питања остају законодавно непредвиђена и нерегулисана, те се тако појављују тзв. непокривени простори или мртви углови у правном систему, чија је појава данас стварно доста честа. — И ми ћемо овде истаћи неколико важнијих случајева, који ће, мислимо, моћи да послуже као илустрација садањег стања на-

шег законодавства, с обзиром на његово изједначење.¹⁾ Наиме:

1. — Први пример за то пружа нам случај са питањем о надлежности среских судова по предметима обезбеђења, која се тичу трговачких ствари одн. послова, а које питање пом. законом није било непосредно предвиђено и решено, ча је после расправљено Начелном Одлуком Опште Селнице Касационог Суда од 22.-VI.-1931. год. Бр. 8298. По овој одлуци, као што је познато, срески судови су надлежни за доношење одлука по предметима забране, притвора дужника и обуставе на покретне ствари и онда, када се тражења ових обезбеђења заснивају на доказима (исправама), који садрже трговачки посао.²⁾ Пре ове одлуке пак, владала је по истом питању потпуна неодређеност, што је било изазвало извесну пометњу и застој у пословима. Неки су судови н. пр. узимали у поступак све предмете, како грађанске, тако и трговачке природе, изузевши само оне, где се тражи обезбеђење извесне тражбине по меницама. Али је ово разликовање и издвајање меничних послова у томе погледу било правно неосновано: јер су менични послови у ствари само једна врста трговачких послова, и спорови, који из њих проистичу, издвојени су из круга спорова по другим трговачким пословима само у погледу надлежности општинских судова, чија се надлежност, према чл. 15. Уредбе о убрзању рада код суд. и ислед. власти, за менична потраживања распостире само до 100.— дин., а за сва остала, без обзира на њихову ближу правну природу, до 500.— дин.

2. — Тек што је пак горње питање ауторитетом ванредне одн. начелне одредбе највишег суда пречишћено, појавило се је једно друго, као логична последица решења онога првог, које је исто толико важно и које је још више пометње и неодређености у раду судова изазвало него ли оно прво. Наиме, после се је појавила расправа о томе: који су судови надлежни за суђење по тужбама, којима се правдају обезбеђења стављена по трговачким предметима, и уопште за расправу трговачких спорова у вредности до 5000.— динара. Тицало се је, дакле, једног читавог низа правних предмета, а самим тумачењем закона није се могло доћи до жељеног излаза из појављених тешкоћа: тим пре, што се при решавању ових питања морају, у главном, имати у виду три закона: Грађански Судски поступак, Уредба о убрзању рада и Закон о установљењу среских и окр. судова, чији међусобни однос није у свему прецизно одређен. Напоследку и ово је питање добило своје коначно решење у мишљењу

¹⁾ Напомињемо, да ми имамо у виду само тзв. *судско законодавство*, односно законодавство у ужем смислу.

²⁾ В. Бранич, свеска за јули 1931. стр. 374. (Саопштио г. Тих. М. Ивановић, секретар Касац. Суда.



Опште Седнице Касационог Суда од 24. августа 1931. год., дагом по тражењу Министра Правде, по коме су мишљењу средски судови надлежни и за спорове проистекле из трговачких правних послова, чија вредност, без споредних тражења, у времену подизања тужбе, не прелази износ од 5000 динар. — Тамо пак није изрично речено, али се подразумева да у „споредна тражења“ улази и интерес на главну тражбину до дана тужбе. Према томе, ако би интерес до тога дана, заједно са главном тражбином, износио више од 5000 динар, ипак би за пресуђење дотичног спора био надлежан средски, а не окружни суд.³⁾

Но, ми се нећемо упуштати у мериторну оцену наведене одлуке одн. мишљења у погледу њихове унутарње тачности, јер је њихов формални ауторитет довољан, да им обезбеди даљу примену без дискусије, а стоји у сваком случају то, да им се целисходност не може спорити. Нашу пажњу привлачи и интересује за моменат сама та чињеница да се на овај начин, дакле одлукама судске власти, мора прибегавати решавању оваквих крупних и чисто правних питања, која по својој природи имају несумњиво карактер објектне правде (тиче се наиме надлежности једне врсте судова за једну особену врсту правних аката), те, као таква, треба, по правилу, да буду искључив предмет законодавног одређивања. Не може се пак претпоставити, да је законодавац пропустио, да изрично предвиди и регулише наведена питања услед једне случајне омашке, већ ми налазимо, да су такве појаве нужне одн. неизбежна последица онога стања, у коме се наше законодавство, због његових честих измена и допуна и брзих формалних замена (дерогација) појединих закона, данас налази. На то стање баш ми и желимо овде да укажемо, као на једну појаву, која по своме психолошком дејству и својим последицама може да загрози и самом ауторитету нашег правосуђа, с обзиром на то, да је оно (стање) праћено са изузетном несигурношћу судских одлука и судске праксе уопште, што без сумње „јакко штетно утиче на веру у закон и правосуђе“.⁴⁾ И заиста, положај судова одн. судија никад ваљда није био деликатнији него што је данас.

3. — Исти пример имамо и у случају са законодавством о тапијама, које се по своме значају подједнако тиче и фор-

³⁾ И ово би питање свакако требало да буде на чисто изведено, било једном начелном одлуком Касационог Суда, било пак законом, јер је нејасно, а врло се често поставља. Заједно пак са овим поставља се и једно друго, исто тако важно и интересантно питање, а наиме: који ће суд бити надлежан за суђење по тражбинама, које су истина мање од 5000 динара, али су остатак од једне веће тражбине. — Ова су питања од значаја не само за однос надлежности између средских и окружних одн. трговачких судова, већ и између општинских и средских.

⁴⁾ В. о томе: Др. Чед. Марковић, Грађанско Право, књига прва 1928., стр. 132. (Изд. Књижара Геце Кона).

малног и материјалног Приватног одн. Грађанског Права. Познато је наиме, да је први закон о издавању тапија од 14. децембра 1929. год., под притиском приговора, који су против њега, чак и у широј јавности, били управљени, после релативно кратког времена (нешто више од године дана његове примене), морао бити замењен другим законом о истој правној материји од 30. маја 1930. год. Али и овај последњи закон није стварно наишао на много бољи пријем од онога првог, иако је њиме издавање тапије доста упропашћено и олакшано. Напоменућемо само његов § 29., који садржи прелазно наређење о даљем раду на тапијама, које су се затекле код суда онога дана, када је исти закон ступио на снагу, т. ј. 18. јула 1931. г. Овај је параграф још у почетку постао предмет разноликог тумачења, али се из њега никако није могао извести сигуран закључак о томе: како треба поступити са тапијама, које се реченог дана нису затекле код суда, већ код општинске или полицијске власти, а које су код ових већ биле састављене и потврђене одн. узете у рад или су само примљене молбе за убаштињење одн. издавање тапије. — Стојећи у неизвесности, — судови су се махом обраћали за обавештење Министарству Правде, по чијем је тражењу Касациони Суд напослетку донео начелну одлуку своје Опште седнице, од 24. августа 1931. год. Бр. 9297, да се имају сматрати за пуноважне „све радње општинских судова и полицијских власти, извршене по ранијим законима у циљу састављања и издавања тапија пре 18. јула 1931. год.“ Показало се пак, да тешкоће, на које судови приликом решавања предмета о убаштињењу одн. издавању тапије наилазе, нису проузроковане само недостацима формалне или техничке природе, већ да има и таквих тешкоћа, које стоје у вези са извесним питањима чисто материјално-правне природе, као што су н. пр. питања: о стицању својине на основу наслеђа, одржаја, и др. Многа разна питања из области баштинског права која се пре тог нису ни постављала или не у толикој мери, да би се о њима морало нарочито водити рачуна, са доношењем новог законодавства о тапијама постала су наједаред актуелна и важна тако, да се нова интервенција законодавца, ради њиховог нормирања, намеће сама по себи. Њихово се законодавно нормирање наиме неће моћи одлагати до доношења једног општег грађанског законика за целу земљу, за који се још не зна: када ће бити остварен и на којој основи.

II. — Али такво једно неодређено и несигурно правно стање не влада само код појединих од наших досадашњих правних система, односно у законодавствима појединих правних удручења, како се код нас обично називају разне покрајине са посебним грађанским законодавством. На против, када погледамо на целокупно позитивно судско зако-

нодавство у нашој држави, а нарочито, пак, када имамо у виду међусобне односе судова са разних правних подручја, који су односи, по себи се разуме, сваким даном све чешћи и разноврснији, онда се на тој страни могу учинити још озбиљније констатације. У томе погледу било је неопходно потребно донети један посебни закон, којим би бар важнија питања у односима појединих покрајинских законодавстава била предвиђена и регулисана, а нарочито она из области Наследног и Породичног Права, поводом којих се најчешће и дешавају сукоби у судској пракси. На потребу доношења једнога таквог закона указивали су одавно многи наши правни аутори.⁵⁾ Јер се је дешавало н. пр., да судови са појединих правних подручја третирају оне са других као стране, а не као домаће судове, и да појављене сукобе између разних покрајинских закона решавају по принципима Међународног Приватног Права, као што се поступа у случајевима, када се расправљају правни односи између поданика разних држава, а не домаћих.⁶⁾

Према томе, не упуштајући се у даља излагања и испитивања разних конкретних случајева у једном или другом правцу, долазимо неопходно до закључка: да је у послу око изједначења и уопште око изградње нашег новог јединственог законодавства наступио моменат, који се по своме значају и појавама, које су са њим скопчане, заиста може назвати критичним. У таквом пак моменту ни најодређенија одн. ни најдетаљнија прелазна наређења нису више у стању, да обезбеде правилан однос између старих и нових закона, од којих се једни постепено повлаче из правног живота, а други пак ступају у тај живот. Зато је нужно, да што пре добијемо потпуно изједначено судско законодавство.

⁵⁾ В. н. пр. Др. Драг. Аранђеловић, : Пољско законодавство о међународним и међупокрајинским приватно-правним односима, Архив за Правне и Друштвене Науке, свеска за новембар 1923. год.; затим : Др. Милан Бартош, Потреба доношења закона о међупокрајинском сукобу закона, Архив, свеска за јули—август 1929., стр. 74.

⁶⁾ Један такав случај из судске праксе приказао је лепо г. Манојло Миљковић, судија, у Архиву за Правне и Друштвене Науке, свеска за јули—август 1929. г., а под насловом : Појам „иностраниства“ у грађанско правном смислу. — Међупокрајински сукоб закона односно надлежности у оставинском поступку.



Јов. Б. Мијушковић, судија Пећског прв. суда

НЕШТО О ПРИНУДНОМ УМИРУ

I. Овде не мислимо расправљати питање умира, нити улазити у његову суштину. Кога то интересује нека види о коме изврсно дело: Крвна освета и умир у Црној Гори и Северној Арбанији, нашег познатог и из области обичајног права веома плодног писца г. Др. И. Јелића, који је то питање у овој својој докторској расправи свестрано обрадио. Овде ћемо о умиру говорити само у колико нас интересује једна наредба црногорског Министарства унутр. дела из 1888. године,¹⁾ која се односи на умир убистава између црногорских и отоманских поданика; која је један доказ више тврђењу г. Јелића, да се под притиском развијеног и проширеног привредног живота **принудно мирeње** морало проширити и на поданике двеју разних и једне од друге потпуно независних друштвених заједница — држава. Јер у томе смеру, како он даље вели (ор. cit. стр. 13), суседне су државе с времена на време, када би се број убистава и других повреда на обема странама умножио и када би крвне размирице узеле толико маха, да је ред и мир на граници био поремећен, споразумно образовале нарочите комисије које су имале за задатак, да на обема странама извиде све кривце, и да закрвљене **принудно** и змире и њихова приватно-правна потраживања изгледе. Ово се поглавито дешавало између Црне Горе и Турске, где је крвна освета највише била развијена, нарочито код пограничних племена.

Ретко је било дана да се није десило какво убиство или плен дуж границе било с једне или с друге стране, извршено од појединаца, братства или племена. Не улазећи у мотиве ових убистава и других крив. дела између ових вечитих непријатеља, живећи на граници која није била заштићена као

¹⁾ В. Зборник судских закона итд. за Краљевину Црну Гору, књига II. стр. 167—164, Цетиње, 1912 год.

²⁾ По њему, у почетку умир је био *драговољан*. Зависило је од закрвљених страна, да ли ће се мирити или не, пошто није било неке веће силе која би их на то присилила силом своје власти. Тек са постепеним развићем и јачањем друштвене заједнице јавља се, поред драговољног умира, и *принудни умир*, а који се састојао у томе, „што је друштвена заједница с времена на време одлучивала, да се у извесном месту и одређеном року путем поравнања и преко избраних судова све крви измире“ (ор. cit. стр. 12) као и приватно-правна потраживања.

сада војничким посадама, они су морали бити увек на опрезу бојећи се освете, која је била неминовна према њиховом схватању и менталитету. Под пушком о рамену морали су преко љета и с пролећа обрађивати своја имања. Све то, наравно, задавало је много бриге пограничним властима, ради одржавања добрих односа са суседом, а и самим владама и једне и друге државе. Стога су Владе узимале на себе дужност, да томе злу стану на пут силом своје власти, — дакле, **п р и н у д н и м у м и р о м**.

II. По споразуму отоманске и црногорске Владе, из 1888 године, било је решено, да се образују мјешовите комисије којима је био задатак, да „**договорно умире сва убиства која су од рата до тада избила између наших и отоманских поданика**“. У смислу овог постигнутог споразума и дошла је ова споменута наредба од стране црногорске Владе.³⁾ Њоме је било наређено свима племенским капетанима, да објасне „свакојему војнику“, подручне му капетаније, да од дана издања ове наредбе „**који би се од њих усудио освету учинити према турском поданику, да ће се такви сматрати као прости убица и бити кажњен по свој строгасти црногорског законика**“.

Као што се види, карактеристично је по ондашње поимање и схватање оваквих крив. дела ово место где се вели, да ће се такви сматрати као „**просте убице**“ и бити кажњени по свој строгасти закона. Судаћи по овој одредби, до доношења ове наредбе могла се прелазити граница, тамо убити кога треба, пленити стока и др. а са пленом се вратити кући, па да се то не сматра кривичним делом, нити да се зато коме одговара. Додуше и доцније, после ове наредбе, дешавало се чешће да се пограничне власти праве да о томе ништа не знају, или, пак, ако и сазнају да је неко извршио преко границе какво убиство или плен, онда су слали претпостављенима извештај у блажијој или сасвим у другој форми.

Сем тога, овом наредбом даље је било наређено, да „**који поданик Господарев има да тражи крв или рану, да се мора пријавити... комисијама у Подгорици или Тузи најдаље до 5 јула**“ 1888 године. Који се Црногорац, према овој наредби, не би пријавио овим комисијама до одређеног

³⁾ Интересантни су разлози ове наредбе, којом Влада оправдава исту. Тамо се вели да је она донета због тога што се „**примјетило**“ да су се од последњег рата јако умножила убиства између црногорских и отоманских поданика; сем тога, да у „**земљама**“ је влада ред и закон такви се догађаји ријетко збивају и свака влада сматра за част и дужност, да им на пут стане.“ Ово је све било потенцирано и жељом Владе да се докаже „**свијету... и сусједима, да је Црна Гора држава, у којој се знаде цијенити и поштовати ред и правни одношаји према поданицима страних држава.**“

рока губио је право у м и р а⁴; а у случају покушаја да изврши освету, имао је бити кажњен као што је то напред речено, као „прост убица.“

Да се ови не би доцније изговарали, да о томе нису ништа знали, наиме да постоји ова наредба, у њој је изрично било речено: „Господине Капетане! Наређујети се да ову наредбу свакоме и по три пут објасниш, како не би нико могао последије рећи, да није за њу знавао, и да оне, које знаш да имају да приме умир, или да су они дужни коме крв, примораш, да се пријаве пријед реченог рока комисијама.“ Из овога јасно се види, колико је црногор. Влади било стало да се овим пограничним крвним осветама стане на крај. Али, поред свега тога, тешко је томе било стати на пут. Јер племенске старешине, којима је старање о овим пограничним односима било поверено у првом реду, сами по себи са предрасудом „да није грех убити Турчина“, наиме: да то није злочин за који треба да се кажњава, већ да се извршилац награди⁵), гледали су да заштите своје саплеменике, који би извршили, преко границе, какво убиство, — што је свакако било појмљиво.

По овој истој наредби, ако би се догодило „да турски поданик убије, рани или пљигени поданика Књажева, ни власти ни својта оштећенога Црногорца“ нису смели никакву освету учинити, док се не види „оће ли влада турска њена преступника и злочинца праведно казнити.“ Само у том случају могла се извршити освета, ако таквог кривца не би турска Влада хтела казнити ни на захтев црногорске Владе. Но у том случају по претходном питању власти; али „никако самовољно и без питања, јер је такао у своју главу, па да му је брат, отац или син — на велику Божју правду и без зајевница погинуо од стране турских поданика.“ Дакле, морало се претходно покушати диплом. путем да се такве освете изравњају, путем суделовања држав. власти, а у недостатку тога тек путем личне освете, али и тада са знањем и одобрењем власти.

III. На завршетку нека ми је дозвољено да наведем један интересантан случај из скоре прошлости, где се појединац са знањем власти свети. Пре неки дан размотрио сам један предмет у коме сам нашао ово што сада хоћу да наведем. У 1920 год., на прагу своје куће, убијен је један наш поданик из племена „Шаља“, који је тада био наш претседник општине а и бив. црногорски племенски капетан, из крвне освете, од стране једног његовог земљака из племе-

⁴) Свакако, овде се мислило на принудни умир. Јер драговољни умир било појединац или браство могли су и сами учинити.

⁵) По причању старих људи из пограничних места, турске власти давале су као награду својим војницима са пограничних фортификација, који би убио каквог Црногорца, по цео сандук метака.

на „Берише“. По извршеном убиству, које је оглашено „шендуком из пушака“, да је освећена крв његова стрица и „осветлан образ“ братству и племену, одметнуо се од власти, кријући се по окаченим местима. Брат убијеног, на коме је била дужност да се сада свети, поред власти, трагао је и сам за убицом. Дознавши једног дана да се овај крије у Дечанској шуми, пође претходно код среског начелника и јави му за то тражећи од њега, да му одобри да узме са собом 2—3 наоружана друга па да пође и ухвати или убије убицу свога брата. Наравно, будући се убица већ био одметнуо од власти, начелник му то одобри. Како је више волео да сам суди убици свога брата, него власт, јер и у том случају брат би му остао неосвећен, већ сутрадан је и он „шендуком из пушака“ огласио своме братству, да је осветио свога брата, — иако је тиме већ метнуо и своју главу на коцку, јер убрзо за овим и он је сам био убијен, наравно опет из освете.

Чудна је ова крвна освета.

Др. Ф. Чулиновић

ЗЕМЉИШНА КЊИГА И ЊЕНО ОСНИВАЊЕ

I.

О земљ. књизи. — Очито је већ у првим данима заједничког, друштвеног живота, човек је често требао помоћи свога ближњег. Кредит датира скоро од праисконских времена, јер ма колико човек био „зао од рођења“ или „звер“ и т. д. ипак се несумњиво даде утврдити, да је у невољи помагао барем своје најближе. Од те прве, сродничке помоћи развило се данашње кредитирање без којег се не да ни замислити савремено толико комплицирано gospodarство. Врло су ретки они појединци, којима — никако не треба кредита. Мало је таквих Фордова на свету, па и ту чудну, утопијску усамљеност не можемо никако назвати неким типичним случајем меродавним за просуђење економске структуре друштва, него више као неку ретку изнику. Најзад, оваква је усамљеност толико привремена, да о њој као неком економском фактору и појави не вреди говорити.

Кредит је данас подлога свему gospodarству. За кредит међутим треба сигурне и чврсте подлоге. Онај тко даје, треба да буде сигуран, да ће му се вратити позајмљено. Он то даје или зато, јер верује самој речи његова дужника или зато, јер му овакву сигурност подаје вредност ствари, коју је примио у залог. Имајући пред собом себичну нарав човека можемо са сигурношћу рећи да је реални кредит превладавао у сваком времену. Нарочито се то мора рећи за данашње

послератно време, јер рат није само разорио небројена материјална добра, него је уништио и онај задњи траг и преостатак некадањих грађанских врлина, који су били карактеристични за предратне прилике скоро у свим нашим пределима.

Данас треба кредитору реалне сигурности, да ће му се дано вратити на уговорено време. Ту сигурност могу најбоље дати некретнине, јер оне су стабилне и непотрошљиве, крај свију економских трзавица и мена, непокретна добра ипак не губе сасвим од своје вредности; она су увек стална база за сигурну калкулацију. То се не може порећи чак ни данас, када су некретнине изгубиле велики постотак своје праве, стварне вредности. И данас, у овој тешкој и неприродној економској ситуацији, у овој девалвацији некретнина и пољопривредних производа, мора нам упасти у очи парадоксална чињеница, да је најбољим залогом опет та некретнина крај све њене ниске вредности.

Ово се мора истаћи нарочито за наш народ, који је у претезном свом делу пољопривредник и као такав директно упућен на кредитирање на бази вредности и пробабилитету некретнина. Нашем сељаку треба кредита. Он га може добити само ако заложити своје некретнине. Да тај залог добије пуну своју сигурност и намењену вредност, потребно је да постоје извесни инструменти, који ће ту стабилност потврдити и појачати. Ту стабилност кредиту некретнина може дати у потпуној мери само и једино институт земљишних књига у оном облику, како то прописују и предвиђају наши нови земљишнокњижни закони. Оживотворење ове институције у нашем правном животу одговара давно израженој жељи нашега законодавца, која је тако јасно изражена н. пр. у §.-у 292. и сл. „Законика Грађанског из 1844. год. — „Као што је опредељено, да се непокретне ствари и књиге баштинске код судова уведе, тако ће се при свакој промени господара морати на новог баштиника исто непокретно добро пренети и уписати „(§. 292.). — „... И онда непокретне ствари преписују се на другога, коме исте ствари по основу реченом припадају „(§. 302.). — Институт баштинских књига напомиње се у том нашем грађ. законнику као већ готов важан елаборат за установљење квантитета и квалитета права на некретнинама и очито је, да су законодавца у тој великој намери омеле само тешке тадање и касније прилике. Вредност земљишних књига и ту исту жељу за њиховим оснивањем налазимо и у познатом т. зв. законодавном решењу од 16. априла 1850. год. В. № 271. (Збор. V., стр. 126.), где се каже, да „у напредак неће моћи пренашање непокретних добара имати силу и важност, ако се такво није у баштинске књиге увело... од сад сваки, који мисли себе својим правом сопствености по смислу уставног и грађанског закона обезбедити, свако добро, које на себе и на своје име



пренаша, у баштинске књиге завести не пропусти. Но да би се ова правна безбедност још више у народу распрострањила, поред тога је закључено, да се даље народу саветодавна напомена од стране правитељства отпусти, да сваки Србин ускори добровољно своја непокретна добра, која притежава, у баштинске књиге (даде) завести....” (Марковић, Грађ. Зак.). Надаље је у том решењу одређено, „да се једанпут — кад се буде све потребно с више изложених одредило и обнародовало — и форма баштинских књига устроји и пропише....”

Ову давну тежњу тадањег нашег законодавца реализовала је скупина наших нових земљишнокњижних закона, нарочито закон о унутарњем уређењу, оснивању и исправљању земљ. књига од 18. маја 1930. год. Тим је законом поред осталог предвиђено и оснивање земљишних књига у крајевима бивше Србије и Црне Горе.

Земљишник је свака јавна књига о некретнинама у опште. У том су смислу земљишници све земљишне књиге и земљишни катастар. Између земљишних књига и земљ. катастра разлика је највише у тому, што је код катастра тежиште ствари пребачено само на фактични однос притежања ствари (некретнина), док је код земљишних књига главна правна страна тога односа. За катастар одлучан је само моменат поседа (притежања) без обзира на правни квалитет тога односа. Катастар служи „као подлога праведном опорезивању земљишта, а истовремено за израду баштинских књига”. (§ 1. зак. о кат.). Уписом у катастар не ствара се никакво право, него само обавеза притежаоца на прама држави у фискалном погледу. За катастар је одлучно чињенично, а за земљишну књигу правно стање. Поред тога земљ. је књига и по свом саставу много обимнија од катастра.

Као што је и истакнуто у §. 1. зак. о кат. земљ. катастар служи као база за израду баштинских књига. Баштинске или земљишне су књиге такви јавни, веродостојни регистри некретнина и права стечених на њима, у којима се уписом односно право стиче, преноси, ограничава или утрњује. У тим дакле земљ. књигама упис има материјалноправни, конститутивни карактер. Односно стварно респ. „књижно” право не настаје, не преноси се, не ограничава се нити се укида пре уписа. Упис у те књиге сам по себи текар ствара, конституира овај правни однос. И тај упис важи све до правомоћне, извршиве судске одлуке о противном као чврсто право — »pro veritate habetur!« То је основна карактеристика земљишних књига у данашњем њиховом облику како их предвиђа и одређује поменути закон о ун. ур., оснивању и испр. земљ. књига од 18. маја 1930. год. Такве се књиге делимично већ и увађају у нас, у Србији у неколико

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

срезава. Њима ће се посвема заменити и искључити из порабе досадање књиге тапија, интабулациони протоколи, заст. књиге, као и т. зв. „нотифике“ у неким деловима Далмације.

Која је разлика између ових досадањих з е м љ и ш н и к а, између тих књига тапија, инт. протокола и осталих хипотекарних књига наших и ових земљишних књига у правом смислу речи?

Напрама овим земљишним књигама у правом смислу речи све су ове књиге према свом историјском развоју међу-степен и полазиште, од којих смо дошли до данашњих земљ. књига. Све земље — у којима је данас уведен овакав систем земљишних књига — имале су овакве или барем врло сличне земљишнике.

Данашње земљишне књиге — онакве, какве их данас видимо и уводимо у крајеве Србије и Црне Горе — нису никаква стара установа. Праву своју данашњу форму добили су текар средином XIX. века. Зачелак њихов наилазимо у институту чешких старинских „земских дасака“, које допиру и у сам средњи век. Земљишнике међутим у ширем смислу речи налазимо већ и у најстаријој правној историји Рима, а онамо су дошли свакако из Оријента. Земљишници су давно већ били познати и у старом Египту. Ради периодичких поплава земљишта требало је пописивати земљишта, да би се по пресушењу Нила знало чија је земља. Према старим врелима харпедонапти су за владања фараона Сесостриса око 1950. пр. Хр. рођ. измерили и пописали сву земљу. То би био први и најстарији попис земље, али ни о њему немамо тачних података. (A. Randa, „Die geschichtliche Entwicklung des Instituts der öffentlichen Bücher in Österreich“). Код Платона наилазимо на трагове, који упућују, да су и стари Грци имали неку врсту земљишних књига. У старом римском праву испрва и није било неког разликовања у правном промету између некретнина и покретнина. За обе врсте ствари били су исти облици преноса. Истом доцније поклонила се већа пажња вреднијим и стабилнијим непокретностима, тако да крајем 5. века наилазимо на царске одредбе, које регулишу начин промета с некретнинама. Познат је такав едикт цара Леона I. Великога (457.—474.) о доказној снази исправа о некретнинама (Just., II. C., qui potiores in pignore, 8., 17., Imp., Leo). На ранију постојност земљишника упућује стари институт римске војничке колонијације, *ager divisus et assignatus*, затим *ager publicus*, а знамо и за њихове агримензоре, који су м е р и л и и пописивали земљу. Све до најновијег времена ови земљишници нису били никакви нарочити пописници некретнина, него су то били или хронолошким редом преписивани писмени саставци о промету с некретнинама или просте констатације између странака раније већ извршених таквих правних ак-

та. Уписи у ове јавне регистре нису имали никакву конститутивну снагу, јер су ти правни послови били међу њима и пре тога уписа виртуелни, него су се регулисали пред јавним властима или се код њих депонирали такви саставци само ради што веће сигурности које пред губитком докумената, а највише ради опште јавне вере у истинитост навода и потврде такве јавне власти. То су били највећим делом градске управе, манастири и друга остала места, која је јавна власт снабдела јавноправним поверењем — *сис фиде publica*. Поред таквих књига, где су уписи имали само деклараторан карактер видимо већ — размерно врло рано — крајем XIII столећа у Чешкој другу врсту књига, где односно право на некретнини настаје баш тим уписом — где упис дакле има конститутиван карактер. Колевка је данашњих земљишних књига у Чехословачкој. Тамо су се нашле најстарије исправе, које упућују на прве трагове правих земљ. књига. Такве исправе потичу чак из 1287., 1303., 1309. и др. год., а чувени „отац Чешке“ Карло IV. напомиње у свом кодексу »*Constitutio Carolina*« земљишне књиге као стародавну установу — развијену *antiqua consuetudine regni nostri* (Пул, Историја, стр. 19.). Од ових чешких књига развиле су се данашње земљ. књиге, поименце аустријске, које су основа нашим земљ. књигама.

Наша је земљ. књига карактерисана безизнимном и искључивом конститутивношћу уписа, њеном јавношћу, веритетом уписа и принципом поуздања, принципом легалитета, прегледности, специјалитета и консенза странака у диспозицији њиховим књижном правом.

Наша се земљишна књига оснива на катастарском примеру, а при тому карактеристична је чињеница, да упис површине није никакав доказ за тачност површине некретнине ин натура. Док је земљишна књига у свим другим правцима, о свим уписаним правима и чињеницама потпун доказ корисник тога уписа, ималац књижног права не мора доказивати свога књижног права, јер тај доказ представља већ сам упис, докле је супротно код уписа површине. Нитко се не може позивати на упис површине као на потпун доказ тачности те чињенице. Земљишна књига јамчи за све уписане чињенице и права, само не за уписану површину. Поред осталих норми, то се јасно види н. пр. из одредбе §-а 14. зак. о ун. уређ., оснив. и испр. земљ. књига, у ком је речено, да збирка катастарских планова „служи само за оријентацију о положају кат. података, те је јасно, да се ово ограничење односи и на упис површине и у земљ. књигама. Овај закључак потврђује и чињеница, што је та норма у склопу земљишнокњижних закона, а не у закону о катастру земљишта, камо би као таква заиста и спадала. „Разуме се, да уписивањем ни држава нити судија, нити који судски чиновник не

преузима никакву одговорност за исправност таквих уписа. (Образложење пројекта зак. о ун. уређ., оснив. и испр. земљ. књ.). По аустриј. земљишнокњижном праву мере површина нису се уписивале у земљ. књигу (пописни лист), док новија немачка уредба за извршење грунтового реда од 20. XI 1899. одређује упис површине. Наше је законодавство прихватило ово становиште, али је том упису одрекло сваку доказну снагу. Мислим, да се овакво становиште ипак не може савим оправдати и да би се интенција законодавца могла постићи и на други начин, а не искључивим одрицањем доказне снаге таквога уписа. Могло се је н. пр. једноставно доказна снага уписа површина условити тачношћу катастарских података. За овакво становиште налази се донекле оправдања и истакнутој чињеници, да земљишна књига служи установљењу правних односа особе према некретнини, те да је база тих уписа dostatно идентификована ознакама у пописном листу земљ. књиге и поред површне мере.

Земљишне су књиге вођене на основу принципа стварности, т. ј. у њих се уписују само ствари и то некретнине, а права само у колико су у вези с тим некретнинама. Према том основном начелу у земљишне се књиге не би могла ни смела уписивати права, ако се не односе на уписане већ некретнине. Права се уписују само ради тога да разјасне однос особе према уписаној некретнини. Међутим је Земљишнокњижни Правилник нормирао у §-у 12. изнимку од тог начела. „Служности, реални терети и реална права морају се у пописни лист повласног добра унети и онда, ако служеће добро није уписано ни у једној јавној књизи“. Од ових права — која се непосредно односе на уписану некретнину — уносе се у земљ. књигу само стварна права изузевши посед и наследна права (којима међутим многи оспоравају стварноправни карактер), а од обвезних права, право откупа, прекупа, те т. зв. „порабна права“ т. ј. најам и закуп, те њихове подврсте.

Земљ. књиге немају само задаћу, да се уписом у њих односно право само стиче, преноси, ограничава или укида, него се тиме уједно та права сврставају, да међу њима код намирења не би дошло до колизија. То се постизава доследно проведеним принципом приоритета уписа. Првенство уписаног права добива се часом предаје поднеска земљишнокњижном суду. Раније истоврсно право прече је пред каснијим.

Доследно принципу прегледности и специјалитета уписа земљишна је књига раздељена тако, да се сватко и без нарочите дуже подуче и вежбања лако у њој може оријентирати, а поред тога својим саставом пружа потуну и исцрпну слику целог фактичког (изузевши тачност уписане површине) и правног стања односне некретнине и њених пра-

ва. Земљ. се књига води у свескама по појединим катастарским или пореским општинама. Та се књига (свеска) састоји од т. зв. земљишнокњижних уложака. Земљишнокњижни су улошци листови за уписивање некретнина; права стечених на њима и субјеката тих правних односа. По нашим земљишнокњижним законима ти су улошци вођени према т. зв. реалном систему, према некретнини, а не према субјекту правних односа. Ради тога је и истакнуто у §-у 2. зак. о земљ. књиг., да ти улошци служе првенствено за уписивање „земљишнокњижних тела и промена на њима“, а тек у другом реду „стварних права, која се односе на земљишна књижна тела и промену тих права. Ти се улошци деле према распореду материје за упис на три дела, који сваки за себе могу обухватити и више страна и листова — већ према потреби. У пописни лист улазе све некретнине истог власника или једне скупине сувласника, ако се та земљишта налазе у једној те истој катастарској (пореској) општини са свим стварним правима, „која су скопчана с власништвом земљишнокњижнога тела или једног његовог дела“ § 6. з. о. ун. ур. оснив. и испр. з. к.). Земљишнокњижним телом назива се оваква правно јединствена група некретнина исте власничке особе у истој кат. општини уписана у исти земљишнокњижни уложак. То земљишнокњижно тело сачињава за себе затворену правну целину (§ 3. зак. о земљ. књиг.) т. ј. сви делови те скупине некретнина имају исту правну судбину. Сувласништва може бити само на идеалном, а не фактично одређеном делу те скупине. Заложно се право може стећи само на целом телу или на сувласничком идеалном делу, али никако не на појединим одређеним деловима з. к. тела. И ако се право пораве (најма и закупа) може односити на поједине делове некретнине, ипак се може уписати само на целину или на сувласнички део. Жели ли власник да отуђи коју парцелу ове скупине, тада ће претходно морати да је отцепи и отпише од овог з. к. тела или да се створи уписом новог власника сувласнички однос.

У властовницу се уписује особа власника и сва ограничења власничког права изузевши забране отуђења и оптерећења, које се уписују у трећи лист т. зв. теретовницу. Овамо долазе у опште сви терети.

Поред ове главне књиге за сваку кат. општину земљишнокњижни суд мора имати и збирку исправа, камо долазе преписи свију исправа, на основу којих је одређен и спроведен упис у земљ. књиге. Као додаток овим деловима земљишне књиге предвиђена је у §-у 14. зак. о ун. уређ. збирка катастарских планова да би се сваки интересент могао одмах оријентирати о положају и облику односне некретнине.

Баш ова суставност и прегледност уписа и материјала даје земљишној књизи главну и претежну одлику напрама досадањим књигама тапија, интабулационим протоколима



и осталим код нас уведеним хипотекарним књигама. Док је код књига тапија и интабулационих протокола прегледност материјала врло отежана и растргана, да се и не може говорити о некој сувислости и повезаности грађе, дотле је код земљ. књига дана јединствена слика целога стања некретности. Поред тога уписима у ове старе књиге нису исцрпљене све могућности уписа права и правних чињеница, које се могу односити на извесну некретнину. Док су ове књиге само фрагментаран приказ тог стања, дотле земљ. књига даје јединствену целину тог правног одношаја и фактичког стања.

Није насупрот тому основано мишљење, да је основна разлика између земљ. књига и ових старих књига у конститутивности уписа у земљ. књиге. Ову конститутивност уписа у књигу (скопчану с истодобним издавањем тапија) и интабулациони протокол недвоумно истиче законодавно тумачења од 13. VII. 1850., V. Бр. 1197. (Збор. В., стр. 259): „Имајући на виду, да се код нас потврђивања тапија у судовима чине у оној истој цели јавне сигурности притежања, ради које цели баштинске књиге по добро уређеним земљама постоје, и ради које је цели законодавно решење од 16. априла 1850. V. Бр. 581. издато, да се приступи заведењу ових књига у отечеству нашем, законодавна власт нашла је за добро, §§ 292. и 298. грађанског законика тако протумачити, да до установљења баштинских књига у нашем отечеству судска потврда тапија и других уговора о преносу права имају ону исту правну важност, коју и убаштињења по овим §§-има законика имају”. Тиме је у вези с одредбом §-а 292. и др. грађ. зак. јасно изражено, да се стварно право на некретности стиче једино уписом у књигу тапија, издањем тапије, односно уписом у интабулациони протокол. Није дакле у тому тежиште разлике између ових старих и нових земљ. књига.

Тежиште је ствари баш у овој великој сустваности и потпуности приказа права и факата у земљ. књизи, које омогућују брз, треновит преглед стања. Поред тога важно је напоменути и разлику у поступку. И ако је новим законом о издавању тапија од 30. маја 1931. битно олакшан и убрзан посао око издавања тапија, ипак се то ни из далека не да сравнити с брзином поступка у земљишнокњижним стварима. По нашим земљишнокњижним законима странке могу доћи пред суд и у записник дати пред судом изјаву о односном правном послу. Тиме је за њих сав посао потпуно довршен. Самим часом предаје тог писмена земљишнокњижном суду они су већ стекли тражено право — под претпоставком наравно, да је то према књижном стању могуће! Док је код тапија потребна претходна интервенција општинске власти и позивање граничара итд., све то отпада као сасвим сувишно код баштинске књиге. Већ из ових летимичних потеза види се колики пробит донашају земљ. књиге за наш кредит и у опште за сав послени свет.

(Наставиће се)



СУДСКА ПРАКСА

НАЧЕЛНА ОДЛУКА.

Начелна одлука Опште Седнице Касационог Суда о разумевању и примени § 39. закона о издавању тапија на подручју Касационог Суда у Београду и Великог Суда у Подгорици од 30. маја 1931. год.

Господин Министар Правде актом својим од 11-VIII-931 Бр. 94370 тражио је да Касациони Суд на основу тач. 1. § 40. закона о издавању тапија донесе начелну одлуку опште седнице по овим питањима :

1. Да ли ће за тапије које су се у време ступања на снагу новог закона о издавању тапија затекле на раду код општинских судова или код средских начелстава, важити прописи старог закона о издавању тапија или новог закона о издавању тапија ?

2. Да ли ће суд тапије које су се затекле на раду у време ступања на снагу новог закона о издавању тапија а по којима још није поступио по § 11. старог закона о издавању тапија оглашавати по старом или по новом закону о издавању тапија ?

Касациони Суд у данашњој својој општој седници проучио је ова питања па је нашао :

По § 39. закона о издавању тапија од 30. маја 1931. г. за даљи рад по тапијама које су се затекле код суда, важе прописи овога закона. Међутим овим законом није нормирано како ће се поступити по тапијама које су се затекле код општинских судова и полицијских власти и по којима су већ предузете извесне радње око њихове потврде. Закон о издавању тапија има за циљ да интересована лица на што бржи и лакши начин и са што мање трошкова дођу до тапије од својих имања. Овај би циљ био промашен ако би се одузела важност свима оним радњама које су општински судови, полицијске власти и првостепени судови били предузели по предметима тражених убаштињења по одредбама ранијих закона а пре ступања на снагу новог закона о издавању тапија, јер би саобраћавање досадањег рада по тим убаштињењима садањем закону о издавању тапија било скопчано са губитком времена и трошковима а на штету како интересованих лица, тако и брзог отправаљања послова код власти, које раде на убаштињењима. Зато Касациони Суд налази да у интересу бржег рада око издавања тапија треба оставити у важности све радње општинских власти и судова које су пре ступања на снагу новог закона о изда-

вању тапија од 30. маја 1931. год. Бр. 64504. предузете — извршене саобразно прописима закона о издавању тапија од 14. децембра 1929. год. и других ранијих закона ради састављања тапија. Тако раније састављене тапије по прописима §§ 3. 4. 5. 6. 7. и 8. закона о издавању тапија од 14. XII. 1929. год. имају остати у важности и по новом закону о издавању тапија а не морају се ове формалне радње обнављати према прописима §§ 5. 6. и 7. новог закона о издавању тапија од 30. маја 1931. год. ако су дошле пред суд после 18. јула тек. год. кад је нови закон о издавању тапија ступио на снагу. Али по §§ 36. 37. и 38. новог закона о издавању тапија од 30. маја тек. године на подручју Апелационог Суда у Скопљу сем подручја окружних судова, у Врању, Лесковцу и Пироту упрошћеније је и лакше доказивање својине непокретног имања на које се жели убаштинити него што је било по одредбама ранијег закона о издавању тапија и других закона, јер ће суд извршити убаштињење на некретна имања у овим подручјима као и у подручју среза Андријевачког подручја Великог Суда у Подгорици и без извештаја аграрних власти да имање не долази под аграрну реформу, ако оне на тражење суда по томе не пошљу му извештај у року од месец дана. Сем тога на истом подручју изузев среза Андријевачког, својина некретног имања може се доказивати и сведоцима по новом закону о издавању тапија без обзира на прописе законика о грађанском судском поступку. Тако исто општински судови по § 38. новог закона о издавању тапија а на онову решења којим Министарство Пољопривреде односно надлежне аграрне власти признају насељенику право својине на додељеном земљишту издају насељенику тапију без даљих формалности само са ограничењима изложеним у истом решењу и шаљу је суду на даљи рад.

Па како се прописима §§ 36. 37. и 38. закона о издавању тапија од 30. маја 1931. год. још више чине олакшице за издавање тапија на наведеном подручју, него што је чињено ранијим законима, Касациони Суд налази да према § 39. новог закона о издавању тапија судови треба да и на тапије чије је издање тражено и општински судови извршили припремне радње за њихово састављање или су се затекле на раду код средских начелстава на дан, кад је нови закон о издавању тапија ступио на снагу, примене наређења речених §§ 36. 37. и 38. новог закона о издавању тапија јер и то иде у прилог да се сопственици некретних имања што пре на иста убаштине што је и циљ закону о издавању тапија.

Са изложеног а на основу § 40. тач. 1. закона о издавању тапија од 30. маја 1931. год. Бр. 64504. и § 16. тач. 2. Закона о своме устројству Касациони Суд је у погледу на иста питања донео ову своју

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

НАЧЕЛНУ ОДЛУКУ:

По свима тражењима убаштињења а пре ступања на снагу закона о издавању тапија од 30. маја 1931. год., све радње општинских судова и полицијских власти извршене по ранијим законима у циљу састављања и издавања тапија пре 18. јула 1931. год. када је нови закон о издавању тапија од 30. маја 1931. год. Бр. 64504. ступио на снагу, имају остати у снази, а даљи рад по тим убаштињењима има се обавити код судова по новом закону о издавању тапија у смислу § 39. истог закона. Ово важи и у погледу оглашавања тапија, које је питање истакнуто у предњем акту Господина Министра Правде под 2.

Али и по овим тапијама доказе о својини и основу прибављања имања цениће судови на подручју Апелационог Суда у Скопљу, изузев подручја окружних судова у Врању, Лесковцу и Пироту по прописима §§ 36. 37. и 38. новог закона о издавању тапија од 30. маја тек. год. а у погледу аграрних односа примењиваће судови прописе § 36 истог закона и у подручју среза Андријевачког.

Према § 40. тач. 1. закона о издавању тапија од 30. маја 1931. год. ова одлука обавезна је за судове.

Из опште Седнице Касационог Суда 24. августа 1931. год. Бр. 9297. у Београду.

Тих. М. Ивановић
Секрет. Касац. Суда

Деловођа једне фирме може фирму да обавезе без нарочитог овлашћења било у огласу о протоколацији или у пуномоћству, и то не само од дана протоколације фирме, већ и пре тога, а — према решењу Београдског Трговачког Суда бр. 19179 31 које је оснажио Касациони Суд под бр. 5645 31.

23. септембра 1930 године М. је тражио забрану на покретност фирме Н. и њена три јавна члана а за обезбеду Дин. 178.411. За доказ овог тражења поднео је једну меницу од 7 фебр. 1925 год. са акцептом који је гласио: „Признајем фирма Н.“ Име фирме било је руком исписано, а испод њега стајао је потпис Сигфрида К. Ваља одмах напоменути да је име фирме руком исписано зато што на дан издавања и акцепта менице а то је 7 фебр. 1925 фирма још није била основана, ни код Суда протоколисана. Потписник фирме Сигфрид на дан потписате још нерођене фирме није био ништа: ни пуномоћник, не деловођа. Он је деловођа фирме, и то без права обвезивања, постао тек доцније на дан 18 фебр. 1929 год. када је фирма протоколисана. Међутим он је тог истог дана, када је меницу у Београду потписао, а то је 7-11 1925 по пуномоћству потврђеном код нашег конзулата у Бер-

лину овлашћен, да у Београду код надлежног Суда протоколише фирму. Дакле при потпису менице у Београду он за ово овлашћење није могао знати, јер је истог дана дато у Берлину. Затим он је тим актом овлашћен само на једну радњу, а то је протоколација фирме код Суда и ништа више.

Питање је сада кога обавезује ова меница: да ли фирму која тада још није постојала, и која на обвезивање никог није овластила, или потписника Сигфрида, који је без овлашћења фирму задужио пре него је добио овлашћење да фирму само код Суда протоколише, 12 дана пре него је протоколација спроведена.

Прво решење Београдског Трговачког Суда гласило је: Суд је ненадлежан јер је обавеза услед застарелости изгубила своја менична преимућства и постала обична грађанска обвеза. Касациони Суд је приметио да је Суд дужан оценити: да ли је сама тражбина, која сада није више меничне, већ грађанске природе, потекла из Трговачког посла или не. Трговачки суд је ово питање оценио и нашао да је грађанске природе и сама тражбина, јер је вредност примљена у роби, а поверилац по својој професији није трговац већ лице, којему чак професија забрањује да се бави трговином.

Предмет по други пут долази пред Касациони Суд који примећује: природу закљученог правног посла Суд је имао да цени према статусу тужене стране, а не тужиоца, т. ј. да ли је он за тужену страну трговачки посао или не. Последница примедбе била је та, да се Београдски Трговачки Суд огласио надлежним за решавање по траженој забрани.

Забрана је удејствована на приватној имовини лица К. трећег јавног члана фирме Н. Његови 6 аутомобила у вредности преко 1 милион динара узети су у попис. По његовој жалби Касациони Суд ништи решење о забрани, јер из огласа се види да су власници фирме Н. друга лица, а не Сигфрид који је фирму потписао. Према томе суд је дужан да да разлоге из којих изводи да је Сигфрид уопште био овлашћен да акцептира спорну меницу, јер је он у огласу, о протоколацији назначен као деловођа фирме. (На дан акцептирања а то је 7 II 1925 није још било не само деловође, већ ни протоколације). Као такав на основу § 737 Г. З. он се има сматрати као фирмин пуномоћник јер по реченом законском пропису „онај коме би се деловођство поверило, био ортак или стран, један или више њих, сматраће се као пуномоћник”. По § 748 Г. З. онај ко има право трговачку фирму потписивати, тај има и пуномоћије и може друштво обвезивати (Сигфрид међутим није никад добио ни пуномоћством ни огласом право ни потписивање ни обвезивање фирме, већ су та права задржали власници). Даље се Суд позвао на прописе § 43 Трг. Зак. и § 612 Г. З. као и на то да фирма постоји кад надлежна комора изда одобрење за оснивање а не кад се код Суда протоколише.

На ово четврто решење фирма Н. и њен јавни члан К. поново су се жалили наводећи:

1) Носилац права и обавеза постаје се раћањем а то је за једну фирму сутска протоколација § 5 Трг. Зак. Фирма је протоколисана код Суда на дан 18 II 1925 а менични акцепт потиче од 7 II 1925, што значи да се фирма обавезала 12 дана пре свог постанка.

2) Фирму је обвезао Сигфрид који на такву радњу није овлашћен ни пре ни после протоколације. На дан потписа менице, Сигфрид није ни могао бити деловођа фирме, јер се деловодство конституише приликом протоколације, а она је уследила 12 дана доцније.

3) Сигфрид је постао деловођа фирме тек по огласу протоколације, када се он деловодства примио и када је суд оглас потврдио. На дан потписа спорне менице он уопште није био деловођа фирме, те је неумесно позивање на прописе § 737 и 748 Г. З. Тога дана он је у Берлину овлашћен само на једну радњу: те је са обављањем те једине радње његово пуномоћство исцрпљено.

4) И да је Сигфрид на дан 7 II 1925, ово пуномоћство, везано искључиво за протоколацију фирме, имао у рукама, па чак и да је тога дана фирма била протоколисана код Суда, он фирму ипак није могао задужити јер сходно § 611 и 613 Г. З. на такав посао није био овлашћен.

5) Погрешно Суд наводи да пуномоћству Сигфрида о протоколацији радње нису границе дате кад се јасно види да је оно ограничено само на једну радњу, а то је: протоколација фирме без икаквог права на обвезивање исте. Најзад ако се према § 612 Г. З. онај чијем пуномоћству нису дате границе може управљати по свом разуму, знању и савести, то не значи да он може предузети и оне радње за које се по § 613. Т. З. траже нарочита овлашћења.

6) Примени § 757 Т. З. има места само од онда када се деловодство у протоколацији код суда спроведе и само онда, када се деловођи у огласу, који само замењује пуномоћство даде власт представљања и обвезивања фирме. Прописом § 737 Г. З. законодавац је овлашћења дата деловођи у огласу о протоколацији изједначио с овлашћењем у пуномоћству, не дерогирајући тим прописе § 613 Г. З. који за извесне послове, а специјално обвезивања, тражи њихово поименично назначење. Кад би се примио председан из ожалбеног решења онда би сваки деловођа (у овом случају и пре него је то постао) могао без знања и одобрења власника фирме задужити целу радњу, иако он такву власт није добио ни огласом о протоколацији, ни пуномоћством.

7) § 748 Г. З. односи се само на ортаке-трговце који су на преставања фирме и потписивање њеног имена огласом овлашћени. Сигфрид то све није био не само на дан 7 II 1925

када он није имао ни протоколисаног деловодства, и кад фирма још није била рођена већ он то није био ни после протоколације. Најзад решење прелази преко прве реченице овог прописа, које каже: да се без саизвођења власника ако то право није огласом на друге делегирано, или без пуномоћства, свакако сходно § 613 Г. З., — не може друштво третирање коме обвезати.

8) Примени § 43 Трг. Зак. овде уопште нема места, јер за примену тог прописа недостају оба нужна услова а ти су: да је фирма потврђењем огласа код Суда већ постала, и да је реч о ортацима који раде за такву већ протоколисану али још необјављену фирму. Потписник Сигфрид није међутим ортак фирме Н., да би се могао применити § 43. in fine Трг. Закона.

9) Природа посла одређује се према туженој страни, али тужена страна може бити трговац, а ипак закључити грађански посао. Она може вредност примити у роби, па ту робу употребити на личне сврхе, а не на продају ради зараде. Из огласа се види да фирма Н не тргује са робом, али најзад и трговац може купити један лустер за своју спаваћу собу, па он тим ипак не прави никакав трговачки посао. Да је основ тражбине трговачке природе то тужилац мора доказати, па кад он то није доказао, а кад је обвеза грађанског карактера, онда је за ово питање трговачки Суд апсолутно ненадлежан.

И ово четврто решење Београдског Трговачког Суда Касациони Суд је поништио, уз примедбу:

„Из менице поднесене у акту тражења забране види се да је издата 7 II 1925 и да је исту за тужену фирму акцептирао Сигфрид. Из потврђеног огласа о протоколацији фирме од 18 фебр. 1925 бр. 6850 види се да је тога дана основана у Београду филијала тужене фирме под именом Н. . . . чији је деловођа Сигфрид. Према овоме огласу и § 5 и 43 Трг. Зак. фирма правно постоји када се оглас од стране Суда потврди и обзнани. Стога је Суд ценећи обавезу тужене стране погрешно што се у ожалбеном ршењу није задржао и на оцени правног поступка филијале под горњим именом, и права деловође исте да фирму задужује“.

Ако примедбе Касационог Суда нису обавезне у пресудама, оне су у решењима обвезне, те судећи Суд има по њима поступити. И једне и друге примедбе Касационог Суда из којих произлази да фирма настаје тек са протоколацијом, а да неовлашћена лица не могу другима противно § 613 Г. З. обвезе наметати — јасне су и категоричне. Ипак је Београдски Трговачки Суд тражену забрану одобрио, доносећи решење са већ изнетим разлозима, које је Касациони Суд поништио.

Касациони Суд ово решење о забрани бр. 19179/31 кад му



је по пети пут дошло на одлуку — оснажио је под бр. 5645 од 24-IV-1931.

Разлозима оваквог решења за сада је тешко дати коментар. Закон је јасан и по мом мишљењу ово је решење — незаконито.

Др. Радоје Вукчевић

Има места истављању — излучењу из стец. масе ако је ствар купило једно лице, а она се при попису нашла код стец. дужника и овај изјавио да ствар није његова, а при том власника није именовано.

Фирма А тражила је да се из стец. масе г-ђе Б истави једна ротациона машина са осталим прибором. За доказ да машина њој припада фирма је поднела писмени, непотврђени уговор између власничке фирме као продавца и фирме Илустр. А. Д. као купца. Последњу фирму која је машину купила потписао је Ц, муж стец. дужника г-ђе Б.

Приликом пописа стец. имовине у радњи г-ђе Б нађена је и ова машина, која је продата не њој већ једном акционарском друштву, у којему је главни акционер, члан управног одбора и потписник купопродајног уговора био њен муж Ц. Стец. дужник је изјавио да та спорна машина са прибором није њено већ туђе власништво, али она није означила да та машина припада фирми А, нити пак фирми Илустр. која је ову од фирме а по уговору прибавила.

Бранилац масе и поверилачки одбор стали су на гледиште да фирма А не стоји ни у каквом односу са стец. дужником, већ са фирмом Илустр. Она своју машину на којој је власништво до коначне исплате задржала може тражити само од купца, али не и од трећих лица, у чијој се државини машина нађе, а која је до њих дошла дозвољеним путем. Није обвеза стец. масе да доказује правни основ по којему ствар има у несумњивој државини, већ је напротив обвеза тужиоца да докаже своје тражење. Ово тим пре што је у питању покретност, на којима се стиче простом предајом власништво.

Београдски Трговачки Суд под М бр. 5923/30 донео је решење, којим фирму А као страну слабију у праву — упућује на спор. Фирма А је поступила по том решењу, а Суд је пресудио да стец. маса г-ђе Б врати тужилачкој фирми А тражену ротациону машину са прибором. Разлози су следећи: опис машине, нађене у стец. маси слаже се у свему са описом машине, продате фирми Илустр. А. Д. Стец. дужник је изјавио да је машина туђа, па без обзира што он власника није именовано — има се узети да је она власништво фирме А, тим пре што стец. дужник није доказао основ по којему



он машину притежава. Фирма А је уговором задржала право власништва на машини, те њу због тог услова фирма Илустр. А. Д. преко свог преставника није могла пренети на фирму његове жене г-ђе Б. Поред овог стец. дужник изјављујући да је машина туђе власништво признао је да он није прави власник ни држалац исте, јер му је недостајала воља и за државину — § 1981 Г. З. Приговор браниоца масе у одговору на тужбу да је тужба могла бити упућена само противу купца уговорне фирме Илустр. А. Д. суд није усвојио са разлога, што је тужилачка страна упућена на спор противу тужене масе, у којој је имовина ове машине и пописана.

Тужена страна је у незадовољству истакла следеће:

1) Писмено које служи као доказ тужбеног тражења закључено је између тужиоца и фирме Илустр. Оно за тужену страну представља *res inter alios acta* те за њу нема својство доказа.

2) У својинском спору мора се увек доказивати: својина тужиочева, и државина од стране туженога баш оне ствари на којој се доказала својина тужиоца. Ово све под претпооставком да је та ствар незамењива. Тужилачка страна није доказала ни једно ни друго. Пре свега није утврђено, да ли је дотична машина по својој фабрикацији спадала у ред замењљивих или незамењљивих ствари. Познато је, да је већина оваквих машина израђена без икакве индивидуалне ознаке на исти калуп. Према томе тужилац док год не би индивидуалним знацима показао какву је машину имао, не би могао тражити повраћај у својину машине од онога коме је исту дао у закуп а камоли од трећих лица. Ако би друкчије било, могао би он само на основу доказа да је некакву машину дао у закуп лицу. Н. Н. из Београда, тражити од свих београдских штампарија, које би имале машину исте марке, да му такву машину издаду као његову својину.

3) Када тужилац јасним знацима није доказао индивидуалност машине која је дата у закуп трећем лицу, а не претставнику тужене масе, још мање је остала доказана чињеница да тужена маса држи сада баш ону машину, која је била својина тужилачке фирме.

Место јасног доказа о овим чињеницама, које тражи § 219 Грађ. зак. тужилачка страна поднела је писмено са којим доказује да је сасвим трећем лицу продала некакву машину, а ничим не доказује да је та машина предата туженој маси и да се сада код ње налази.

Такође изјава бивше сопственице приликом пописа да машина не припада маси, није никакав доказ, да је та машина једино својина тужилачке фирме.

Београдски Апелациони Суд нашао је да истављању има места, те је под бр. 3876 одобрио нападнуту пресуду.

Касациони Суд је ову пресуду оснажио.

Др. Радоје Вукчевић

Када је дело, које је млађи малолетник учинио, теже природе, онда се не може изрећи укор, већ се оптужени има упутити на прокушавање.

Судија за млађе малолетнике првостепеног суда за град Београд нашао је, да у радњи оптуженог Момчила, ћака VI разреда гимназије, што је на дан 14. маја 1930. у школској учионици за време одмора, ударио свога друга Антонија сломивши му носну кост, услед чега је овај остао унакажен, стоји дело из § 178. тач. 3. крив. зак., али је ово дело учинио из очевидне непромишљености и лакомислености, због чега се према њему има применити наређење II става § 28. крив. зак. Зато је својом пресудом од 3. XII. 1930. г. Бр. 88498 оптуженог Момчила за ово дело у к о р и о.

Касациони Суд поништио је ову пресуду првостепеног суда са разлога:

„Кад је судија за млађе малолетнике нашао, да је оптужени ово дело учинио из очевидне непромишљености и лакомислености, онда није могао у смислу другог става § 28. крив. зак. изрећи укор, пошто је дело теже природе, те је имао да примени наређење трећег одељка поменутог законског прописа“.

Примедбе I одељења од 30. IV. 1931. год. Бр. 5913.

Тих. М. Ивановић,
секрет. Касац. Суда

За отварање и обзнану тестамена умрлих муслимана надлежни су шеријатски судови.

По тражењу Месуда Е. да се отвори тестаменат пок. Емире, из Новог Пазара, срески шеријатски суд у Новом Пазару, молио је Касациони Суд да расправи сукоб надлежности између њега и Ново-пазарског првостепеног суда. Тестаменат, о коме је реч налази се на чувању код истог првостепеног суда, јер је код њега и састављен, који је према томе и надлежан за његово отварање и обзнану у смислу чл. 40.—43. правила о поступку у неспорним делима а не постоји тужба о ваљаности одредбе, учињене за случај смрти § 2. тач. 4. Закона о шеријатским судовима. Ново-пазарски првостепени суд пад одбија надлежност по овоме предмету на основу § 1. и 2. Закона о шеријатским судовима.

Касациони Суд нашао је, да је шеријатски суд надлежан за отварање и обзнану тестамена умрлих муслимана, пошто је он надлежан и за расправу спорова, који се тичу тих заоставштина, у колико су у питању права наслеђа и ваљаност одредбе учињене за случај смрти § 2. тач. 4. Закона о шеријатским судовима.

Одлука II. одељења од 26. VIII. 1930. год. Бр. 9647.

Тих. М. Ивановић,
секрет. Касац. Суда

За признање сиромашког права жене у бракоразводној парници надлежан је онај суд, на чијој територији има пребивалиште њен муж.

Првостепени суд за град Београд актом својим од 25. фебруара 1931. год. Бр. 5663 доставио је Касационом Суду акта по тражењу молиље Радмиле, да јој суд призна сиромашко право, — да Касациони Суд реши сукоб надлежности између првостепеног суда за град Београд и првостепеног суда за округ Београдски о томе, ко је од та два суда надлежан да донесе одлуку по тражењу молиљином, пошто оба суда одбијају од себе надлежност.

Касациони Суд по размотрењу акта у смислу § 8. Закона о своје устројству нашао је:

Да је по предмету овог тражења надлежан да донесе одлуку првостепени суд за округ Београдски јер с обзиром на § 166. зак. о суд. пост. у грађанским парницама од 1929. год. одлуку о признању сиромашког права доноси онај суд, у чијем подручју сиромашна странка има своје пребивалиште или стално боравиште. У овом случају пак има се узети да молиља има за своје пребивалиште оно место у коме њен муж живи а то је у Раковици, пошто не подноси доказе, да је између њих брак разведен, да би, као таква, могла сама себи опредељивати боравиште.

Одлука од 23. III. 1931. год. Бр. 3509.

Тих. М. Ивановић,
секрет. Касац. Суда

Крађа у цркви казнима је по § 316. крив. зак. без обзира на вредност покрађе.

Окружни суд у Крушевцу нашао је да у радњи оптуженог Радомира, што је на дан 22. II. 1931. год. када је дошао у цркву, узео са иконе и дискаса 20.— динара и метнуо у џеп у намери против-правног присвајања, — стоји дело из § 316. тач. 4. крив. зак., па га је зато дело, с обзиром на признате му олакшице казнио са месец дана затвора.

Бранилац је у ревизији навео, да је суд погрешно квалификовао радњу оптуженог као дело из § 316. тач. 4. крив. зак., јер се радња оптуженог могла једино подвести под одредбу § 320. у вези § 314. кривичног законика.

Касациони Суд нашао је, да је окружни суд правилно квалификовао ово дело, јер се по § 316. крив. зак. казни свака крађа, извршена на начин, изложен у тач. 4. § 316. истог законика без обзира на вредност покрађе. Зато је ревизију браниоца одбацио као очигледно неосновану по § 345. тач. 2. крив. суд. пост.

Одлука већа од 26. IV. 1931. год. Кре. 23.

Тих. М. Ивановић,
секрет. Касац. Суда

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Суд може у пресуди одредити и време за које се осуђени по издржаној казни има задржати у Заводу за принудан рад у смислу § 52. крив. зак.

Пресудом Ужичког Првостепеног суда од 2. фебруара 1931. г. Бр. 4706 оптужени Радојица кажњен је због више дела крађе са две године дана затвора и да по издржаној казни буде у заводу за принудан рад две године, у смислу § 52. крив. зак., као опасан за јавну безбедност, јер је склон вршењу кривичних дела.

Београдски Апелациони Суд је нашао, да пресуда Првостепеног Суда не одговара закону у томе, што је суд одредио и рок, за који се оптужени Радојица има задржати у заводу за принудан рад, јер дужина времена, за које се оптужени има задржати на принудном раду, зависи од околности, које ће се стећи за време принудног рада а на име, од понашања оптуженог и од утицаја казне на њега те са тога разлога суд не може овар рок унапред ограничити, већ тек на предлог Управе завода, у коме оптужени буде, суд ће донети одлуку о условном отпусту.

Зато је пресуду Првостепеног суда преиначио и пресудом од 10. марта 1931. год. Бр. 2446 оптуженог Радојицу за наведена дела казнио са две године затвора с тим да се, по издржаној казни, упути у завод за принудан рад.

Касациони Суд примедбама свога I одељења од 23. VI. 1931. г. Бр. 8163 поништио је ову пресуду Апелационог Суда са следећих разлога:

„Јер је погрешно Апелациони Суд у разлозима своје пресуда нашао, да је првостепени суд погрешно одредио рок, за који се опт. Радојица има задржати у заводу за принудан рад наводећи да дужина времена зависи од околности, које ће се стећи за време самог принудног рада, те да с тога не може суд овај рок унапред ограничити, већ тек на предлог Управе завода да суд донесе одлуку о условном отпусту. Обрнуто томе нахођењу Апелационог Суда, по § 52. крив. зак. суд ће пресудом изрећи да се оптужени после издржане казне има упутити у завод на принудан рад, као и да одреди рок, за који се оптужени има задржати на принудном раду, који рок има да буде у границама поменутим законским прописом одређен.“

Апелациони суд није усвојио ове примедбе, већ је у писму своме од 15. VIII. 1931. г. Бр. 6143 упутио следеће противразлоге:

„Став II § 52. крив. зак., који законски пропис говори о задржавању, као мери безбедности, предвидео је минимум и максимум трајања истог а колико ће ова мера безбедности стварно трајати, то не може суд унапред одредити, пошто трајање исте зависи од околности, које ће се стећи после издржане казне, дакле за време самог задржања. Према то-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ме, суд само у начелу изриче ову меру безбедности а не и трајање исте. Законодавац је у § 52. став II одредио максимум трајања ове мере безбедности, из чега изилази, да лице упућено у завод за рад, у истом може остати највише пет година по издржаној казни, ако не наступе околности, које ће код управе завода створити мишљење, да се дотично лице може и раније отпустити, ради чега ће учинити предлог суду за условни отпуст, који ће по том донети одлуку о истом. Дакле, да ли ће ова мера безбедности трајати краће време од законом предвиђеног максимума, зависиће од одлуке суда, којој мора претходити предлог управе завода за рад, која, налазећи се у сталној и непосредној близини кривца, једино и може оценити како је утицала издржана казна на њега, па према томе и да ли је постао безопасан по јавну безбедност. Из свега овога јасно излази, да не може суд, изричући одлуку о задржавању при доношењу пресуде, одредити и трајање овог задржавања, кад трајање истог зависи од околности, које ће наступити тек по издржаној казни."

Касациони Суд у својој општој седници усвојио је поменуте приметбе свога I одељења а ове противразлоге одбацио.

Одлука Опште седнице од 24. августа 1931. год. Бр. 9514.

Тих. Ивановић

секрет. Касац. Суда

Главна заклетва може се нудити парничару ако је овај у своме делу и ако околност, на коју се заклетва има положити, није опште дело парничара.

Тужилац Прока представио је суду : да му је његов дужник Никола издао меницу од 17.500.— дин.: да је ову меницу дао адвокату Ђури да је наплати од дужника; да је Ђура пак исту меницу предао своме писару Димитрију да он изврши наплату и Димитрије је по тој меници наплатио од Николе 3700.— дин. па ову суму није предао њему — тужиоцу, већ за себе задржао. Због тога тужи суду Димитрија и моли да га осуди на плаћање горње суме. За доказ понудио је туженом главну заклетву са изјавом да повраћену прима. Тужени Димитрије у одговору на тужбу навео је, да је тражење тужиочево неумесно пошто тужилац меницу није предао њему већ адвокату Ђури.

Лесковачки првостепени суд нашао је да се овај спор има расправити главном заклетвом коју је тужилац понудио туженом, па како се тужени у одговору на тужбу није изјаснио да ли прима понуђену заклетву а на рочиште није дошао, то се по § 140. грађ. суд. пост. претпоставља, да је по-

вратио заклетву на околност да му тужени дугује означену суму од узетог новца од дужника Николе.

Скопљански Апелациони суд нашао је да ова пресуда не одговара закону са разлога, што у овом спору нема места главној заклетви, нити се он може расправити главном заклетвом, јер околности, на коју се она има положити, није опште дело парничара у спору, те се заклетва не може ни понудити, нити понуђена повратити — § 288. грађ. суд. пост. Ово с тога, што и сам тужилац признаје, да меницу, по којој је тужени наплатио 3700.— дин., није дао лично туженом Димитрију, већ адвокату Ђури а ничим не утврђује и ту околност, да је тужени заиста ову наплату извршио или да је ову меницу туженом Димитрију уступио за наплату адвокату Ђура, већ једноставно тужи сасвим треће лице ван уговорног односа о преносу менице за наплату и тражи да то треће лице полаже заклетву на околност, која не произлази из односа његовог са тужиоцем — § 609. грађ. зак. Како пак тужилац не подноси никакве друге доказе за своје тражење, то је пресуду првостепеног суда преуништио и пресудом својом од 3. X. 1930. г. Бр. 5650 тужиоца одбио од тражења.

Касациони Суд примедбама свога III одељења од 15. I. 1931. г. Бр. 16192 поништио је пресуду Апелационог Суда са разлога :

„Кад тај суд правилно налази да тужилац није у свом делу, те да не може, као такав, ни полагати заклетву, онда је погрешно, кад је нашао, да у овом спору у опште нема места заклетви нити се исти има на основу ње расправити, јер по § 284. тач. 1. у вези § 288. грађ. суд. пост. овде је имало места заклетви, коју је тужилац понудио туженом, пошто је овај — тужени у своме делу. Па како се по § 288. грађ. суд. пост. оваква заклетва не може повратити а тужени се није изјаснио да ли је прима или не а на рочиште није дошао, онда је њега — туженог — потребно осудити на плаћање по тужби, јер се има сматрати да понуђену заклетву није примио § 140. тач. в. у вези § 288. грађ. суд. пост.“

Апелациони Суд није усвојио ове примедбе, већ је у писму своме од 28. I. 1931. г. Бр. 484 дао следеће противразлоге :

„По тужби тужиоца Проке тужени Димитрије је писар адвоката Ђуре и као такав, наводи се, да је наплатио суму од 3700.— дин. од тужиоцевог дужника Николе. Тужилац је по своме признању дао меницу ради наплате не туженом Димитрију, већ Ђури, који је овај посао и примио и на тај начин између њега — тужиоца и адвоката Ђуре закључен је уговор о пуномоћству — § 609. грађ. зак. Дајући своме писару да ову меницу од дужника наплати, Ђура тим актом није извршио никакав пренос пуномоћја у смислу § 616. грађ. зак., те да би из таквог односа настала обавеза за Димитрија, као новог пуномоћника да наплаћену суму преда

непосредно тужиоцу као властодавцу. Тужени Димитрије према адвокату Ђури стоји у односу простог најамника — § 706. грађ. зак. С тога ове послове, које свршава, не ради их у своје име, већ за рачун послодавца и у његово име и њему као послодавцу и одговара за евентуалне штете, својом кривицом проузроковане. У овом случају, дакле, адвокат Ђура остао је и даље пуномоћник тужиоцев и он је једини по § 615. грађ. зак. одговоран тужиоцу за неплаћену суму. Ничим се пак не утврђује, да је тужени Димитрије био адвокатски приправник, те да би се одговорност његова за овај дуг могла извести из Закона о адвокатима.

Касациони Суд у својој општој седници усвојио је поменуте примедбе свога III. одељења а ове противразлоге одбацио.

Одлука од 14. III. 1931. год. Бр. 2443.

Тих. М. Ивановић
секрет. Касац. Суда

У томе, што часници општинског суда, издајући првостепеном суду, на његов захтев, уверење о живим члановима породице умрлог инвалида, нису навели, да постоје узроци, због којих се инвалидска потпора губи, не може стајати дело из § 397. крив. зак.

Ужички првостепени суд нашао је: да у радњама оптужених Радомира, Миленка, Крсте и Милисава што су и то: Радомир као претседник, Миленко и Крста као чланови а Милисав као деловођа општине каленићке, на тражење истог суда издали седам уверења о живим члановима породице именованих инвалида, који су помрли и у којима су уверењима именовали чланове породице али су прећутали да у уверењима назначе, да су њихове удове родиле ванбрачну децу, да дакле нису доброг владања, те су због тога и те удове преведене по новом закону на примање инвалидске потпоре и ову примале све док се њихово неморално владање није утврдило, због чега им је одузета потпора, — чиме је држава оштећена са 17.118.— дин. — стоји једно продужено дело из § 397. став I крив. зак. у вези § 61 истог законика, па их је својом пресудом од 20-X-1930 г. Бр. 49341 осудио на казну затвора. Београдски Апелациони Суд је нашао да је пресуда првостепеног суда у погледу ових дела правилна и на закону основана. Касациони Суд поништио је пресуду Апелационог Суда са разлога:

„Када се из односних акта инвалидских потпора види, да је првостепени суд од општинског суда тражио уверења о живим члановима породица помрлих инвалида и о њиховим годинама старости и да су оптужени у својству часника, од-

носно деловође општине каленићске на захтев првостепеног суда и издали уверење о ономе што је суд тражио, онда у њиховој радњи не може стајати дело прављења лажне исправе, како је то првостепени суд па са њим и Апелациони Суд узео, јер првостепени суд није тражио уверење и о томе, да ли код кога од тих чланова породица постоји који од услова, због кога се право на инвалидску потпору губи, па је општински суд пропустио да и ту чињеницу наведе у уверењу, како то предвиђа § 397. крив. зак. У томе пак, што оптужени нису известили надлежну власт о томе, да су удове именованих неморалног владања, због чега би им се потпора могла одузети, могло би стајати само дело из чл. 158 Закона о општинама, за чије је кажњавање према чл. 167. о истог закона надлежна надзорна власт а не суд.”

Приметбе I Одељења од 27. V. 1931. год. Бр. 7097.

Тих. М. Ивановић
секрет. Касац. Суда

Надлежност Среског суда за град Београд у погледу интабулационих књига не простире се и на проширени атар општине града Београда

Срески суд за срез врачарски доставио је Касационом Суду акта убаштињења Д. Банке на имање, које се налази у општини Кумодрашкој а сада у реону општине Боградске — Костолачка улица — молећи да Касациони Суд реши појављени сукоб надлежности између њега и Среског суда за град Београд. Даље је навео, да је Срески суд за град Београд одбио надлежност за решење овога предмета, позивајући се на Уредбу о месној надлежности првостепеног суда за град Београд и првостепеног суда за округ Београдски од 1. октобра 1930. год. али срески суд за срез врачарски налази, да такво становиште Среског суда за град Београд није правилно са следећих разлога :

Уредбом о месној надлежности првостепеног суда за град Београд и првостепеног суда за округ Београдски, с обзиром на закон о атару општине града Београда прописано је, да се месна надлежност првостепеног суда за град Београд не простире и на проширен атар општине града Београда, за који и даље остаје надлежан првостепени суд за округ Београдски, али како је та Уредба регулисала месну надлежност тих судова, док су они, као такви постојали т. ј. до 1. априла 1931. г., када су срески и окружни судови установљени, то од тога дана месна надлежност среског и окружног суда, чије је седиште у Београду, одређује се по поменутом закону, као каснијем од речене уредбе о месној надлежно-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

сти и по њему срески суд за град Београд надлежан је за град Београд а он за управни срез врачарски.

Касациони Суд на основу § 8. Закона о своме устројству нашао је:

По чл. 1. Уредбе о месној надлежности првостепеног суда за град Београд и првостепеног суда за округ Београдски, с обзиром на закон о атару општине града Београда, месна надлежност првостепеног суда за град Београд не распростире се и на проширени атар општине града Београда, за који и даље остаје надлежан првостепени суд за округ Београдски. Како је према чл. 10. Уредбе о отпочињању рада нових среских и окружних судова изрично предвиђено да у погледу интабулационих књига подручје бившег првостепеног суда за град Београд, одговара подручју новог среског суда за град Београд, што значи да је и месна надлежност првостепеног суда за град Београд предвиђена чл. 1. поменуте уредбе о месној надлежности ових судова прешла на срески суд за град Београд. Према томе, када се та надлежност није ни у колико изменила ни законом о устројству среских и окружних судова, нити пак Уредбом о отпочињању рада ових судова, то се и месна надлежност Среког суда за град Београд у погледу интабулационих књига простире само на стари атар општине града Београда а не и на проширени, за који је надлежан срески суд за управни срез врачарски, код кога се налазе на чувању и интабулационе књиге бившег првостепеног суда за округ Београдски — чл. 6. Уредбе о отпочињању рада нових среских и окружних судова.

Са ових разлога Касациони Суд је нашао, да је за рад по предњем убаштињењу надлежан Срески суд за срез врачарски, а не срески суд за град Београд.

Одлука II оделења од 18. маја 1931. год. Бр. 6389.

Тих. М. Ивановић
секрет. Касац. Суда

За извиђање спорова о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари, надлежни су окружни а не срески судови.

Срески суд у Рачи (Крагујевачкој) доставио је Касационом Суду акта парнице Владимира Ј. противу општине митаршевачке због накнаде штете по чл. 1. Закона о накнади штете, учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари од 20. III. 1892. год. са изменама и допунама од 22. XII. 1903. год. да Касациони Суд реши појављени сукоб о надлежности између среског суда у Рачи и окружног суда у Крагујевцу. Навео је да окружни

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBEL.BS



УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

суд у Крагујевцу одбија надлежност за извиђање и пресуђење овога спора, сматрајући да је за то надлежан срески суд у Рачи. Срески суд пак налази да није надлежан за извиђање овога спора, јер се накнада штете не тражи ни по редовном ни по кратком поступку, прописаном грађанским судским поступком, већ по специјалном, горе цитираном Закону. По том закону поступак је различан од поступка по редовном судском поступку. Тај поступак прописан је у Закону о накнади штете злонамерном паљевином. По чл. 17. истога закона првостепени суд доноси пресуду без присуства парничних страна а на основу акта иследне полициске власти, која по поменутом закону прикупуља потребне податке за пресуђење. Реч пак „првостепени суд“ свакако се односи на зборни колегијални суд, јер у времену доношења поменутог закона није било среских судова нити судије појединца при првостепеним судовима.

Касациони Суд у смислу § 48. Закона о уређењу редовних судова нашао је :

Да по § 5. Закона о установљењу среских и окружних судова спорови о накнади штете из чл. 1. Закона о накнади штете, учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари, нису прешли у надлежност среских судова, већ су за извиђање и пресуђење ових спорова посебним законом — § 7. тач. III Закона о установљењу среских и окружних судова — одређени првостепени судови, као колегијални — чл. 17. Закона о накнади штете, јер у време доношења овога Закона није ни постојао судија појединац а како по § 11. поменутог закона о установљењу среских и окружних судова, за окружне судове вреде сви прописи, који су важили за првостепене судове, то су за речене спорове надлежни сада на место укинутих првостепених судова, окружни судови, а не срески судови, који су састављени од судија појединца.

Одлука II одељења од 5. V. 1931. г. Бр. 7064.



Годишњак, систематизоване по материјама, садржи следеће радове :

I одељак : *Међународна сарадња* :

Сер Ерик Драмонд : Десет година рада Друштва народа ; *Албер Тома* : Десет година рада Међународног бироа рада ; *Мирослав Спалајковић* : Напори за мир ; *Александар Д. Боди* : Покушај федерације европских држава у 1909. год ; *Живко Топаловић* : Прва балканска конференција одржана у Атини од 5. до 12. октобра 1930. год. ; и *Стеван Ђирковић* : Хашка академија међународног права и принос балканских правника његовом делу.

II одељак : *Међународно јавно право* :

Ђорђе Андраши : Уговори о арбитражи и мирењу закључени од стране Југославије ; *Ђорђе Д. Поповић* : Југославија и међународне обавезе закључене под окриљем Друштва народа ; *Лазар Марковић* : Једно проширење проблема мањина ; *В. Животић* : Народне мањине у Југославији ; *Владимир Барац - Рејњски* : Миграције и њихово уређење, нарочито у Југославији ; *Иван Субботић* : Српска (југословенска) слободна зона у Солуну ; *Илија А. Пржић* : Ваздухопловно право у Југославији.

III одељак : *Међународно приватно право* :

Живојин Перић : Међународно и међупокрајинско право у новим југословенским законима о меници и чеку од 29. новембра 1929. год. ; *Михаило Константиновић* : Међународно право у новом југословенском закону о грађанском судском поступку ; *Станко Лапајне* : Lex loci laesionis као правило у сукобу закона по предмету застарелости у међународном праву ; *Јанко Шуман* : Приступ Краљевине Југославије бернској конвенцији за заштиту књижевничких и уметничких дела.

IV одељак : *Међународно кривично право* :

Тома Живановић : Међудржавно кривично право ; *Метод Доленц* : Примена основних принципа међународног права у кривичном праву Краљевине Југославије.

V одељак : *Међународна јуриспруденција* :

Славко Стојковић : Мешовити арбитражни судови и њихова јуриспруденција.

У даљим одељцима приказали су г. г. *Ђорђе Андраши* и *Милан Бартош* јуриспруденцију југословенских судава у области међународног права, а г. г. *Ђорђе Тасић* дело Ервин Холцера о стварању југословенске државе, *Војислав Радовановић* дело Анри Хајнала о Дунавском међународном праву и *Миленко Милић* о збирци међународних уговора.

На више од 50 страна објављен је необино савесно састављен рад г. *Стевана Ђирковића* о међународним обавезама Краљевине Југославије — збирка уговора од 1919. — 1929. год. први ове врсте, коме претходи кратак иреглед матери-

јала који је писцу послужио приликом састава његовог рада. Са ништа мање пажње и савесности саставили су г. *Илија Пржић*, југословенску библиографију из међународног права на више од 30 страна, подељену на 15 одељака; г. *Славко Стојковић* француску библиографију са потпуном листом дела, теза, и чланака изашлих до почетка 1930. год.; г. *Иван В. Субботић* немачку библиографију дела и чланака о југословенском праву изашлих у времену од 1919. до 1929. год.; г. проф. *Др. Леонид Пишмиц*, неколико правних публикација објављених у Америци — Сједињеним Државама које се одnose на Југославију, и г. г. *Едвард Мицалски* — *Илија Пржић* пољску библиографију о југословенском јавном праву.

Најзад, у белешкама дат је кратак преглед о раду Југословенског удружења за међународно право и Универзитетске групе за Друштво народа као и кратак извештај о раду на Паневропској унији.

Свака расправа, чланак, рад, објављени у овом *Годишњаку*, заслуживали би нарочити приказ, пошто су сви значајни, зналачки написани, у обиму и стилу сличних радова објављених код других културних народа. Они чине част писцима и Удружењу, тако да можемо ведра чела, без икакве бојазни, очекивати наредне *Годишњаке*, који ће и међународној и нашој публици и правницима преставити у правој боји како наше писце тако и наше концепције и схватања у великој правној области која се зове међународно право. *Годишњак* нам до очигледности показује да стојимо на равној нози са остали цивилизованим народима.

Др. Видан О. Благојевић, адв.

Стојан Јовановић: Потсетник за примену Судског кривичног поступка од 16. фебруара 1929. год. — Издање г. Геце Кона, Београд 1931. год. и Обрасци за примену Судског кривичног поступка од 16. фебруара 1929. године. — Издање пишчево. Београд 1931. год.

Стојан Јовановић, судија окружног суда за округ београдски, обогатио је правну књижевност са горње две књиге. И ако о њима наша стручна критика, у главном, није дала суд, ипак оне заслужују нашу пуну пажњу, с погледом на предмет и начин обраде и необичну савесност са којом су написане. Оне ће пратити сваког правника практичара као нераздвојни помагачи, када ће се тек моћи оценити сва њихова важност и вредност. Пишући горње књиге, г. *Јовановић* је унео све своје искуство дугогодишњег судије. Своје личне особине, концизност, прецизност, јасност, унео је писац и у горње две књиге, које су и по тим одличним особинама типично његово дело. Оно што је правнику практичару неопходно потребно да зна и да употреби у овој правној области, наћи ће у горњим двама књигама. Наравно, да у њима неће



наћи опширна излагања, за која још увек може корисно послужити одличан уџбеник Судског кривичног поступка г. *Др. Боже Марковића*, проф. Универзитета.

Писца су занимале нарочито новине које уводи нови Судски кривични поступак код нас. Њих је са особитом пажњом у потсетнику обрадио г. *Јовановић*. На пр. судска истрага оптужница, испитивање сведока на претресу, објављивање пресуде, а нарочито правни лекови, ванредно ублаживање казне, рехабилитација, заслужују да се са особитом пажњом прочитају. На тим партијама се види како је г. *Јовановић* дубоко ушао у механизам новог Судског кривичног поступка. Благодарети начину излагања, простом и приступачном сваком ма и најмање пажљивом читаоцу, пишчеви закључци остају, те могу корисно послужити.

Г. *Јовановић* се није уздржао од критике, махом умесне. Ово нарочито важи за његове умесне примедбе на назив „правни лек“ у место „правно средство“, и разлог зашто је ушао у закон. Своја пак опажања на крупне новине које уноси нови поступак, изложио је писац на неколико интересантних страна које претходе самом потсетнику.

Оно што неки правници сматрају као нарочите новине новог поступка у односу на старе, нарочито на онај који је важио за Краљевину Србију, вероватно необавештени, г. *Јовановић* сасвим умесно сматра нетачним. Наш стари Поступак познавао је и начело официјалности, и начело јавности, и легалност, јер Краљевина Србија није познавала инвизиторски средњовековни поступак, већ је имала законодавство које јој свакад може чинити част. Имајући много прече бриге, Краљевина Србија није могла завести све новине модерног законодавства, али у томе наш Касациони суд олакшавао је у многоме законодавцу. Међутим, велика уједињена држава изискивала је ново законодавство. Судски кривични поступак у томе циљу је и донесен.

Оно што у истини треба поздравити у Поступку, то је диван језик. Без високих претензија, у циљу да буде приступачан народу, законодавац је проговорио чистим народним језиком. Ово морамо искрено поздравити с погледом на доцније законодавство. Али основна замерка не изостаје г. *Јовановићу*. „Зар се за углед, каже он на страни 11., морао узети баш аустриски кривични судски поступак? Зар није било модернијег законика на западу?“ И овде би се могли слободно ставити закључци г. *Др. Драг. Јанковића* адв. из његовог чланка о духу и језику нових закона (*Бранич* бр. 1.—2. за јануар - фебруар 1931. год.).

Новину новог Поступка о слободном судском уверењу г. *Јовановић* сасвим разложно поздравља. Али *via facti* слободно судско уверење је постојало и пре новог Поступка.

Зар је било судије који би потписао пресуду противно свом уверењу? Зар саставни доказ није био израз судског уверења? Па оцена сведочанских исказа, вештачких мишљења, самог признања окривљениковог... Све је то давало слободу судијама, коју је пракса Касационог суда, за владе старог законика, гурала напред. Само што сад нови Поступак изрично прокламује ово начело и мора се признати, конзеквентно га спроводи кроз закон, што наравно није био случај са старим законом. И то је само новина.

У другом важном питању, односно потребе увођења државног тужиоштва, не можемо се на жалост сложити са г. Јовановићем. Једнакост странака, која тражи да се равноправно бране пред судом држава и појединац, захтевају императивно институцију државног тужиоштва. Судија ће се увек умети да издигне изнад захтева и државе и појединца, па ће донети своју пресуду по свом уверењу и савести. Држава, као представник општих интереса, тужи квалификујући дело; појединац — окривљени се брани. Ако суд нађе да дело не стоји, он ће окривљеног пресудом ослободити. Неће се дакле упуштати у питање, да ли не стоји друго какво дело у радњи окривљеног. Зашто? Зато што суд не може да цени да ли држава сматра, да треба казнити појединца кад га чак за то дело и не тужи! Најзад, да неко буде осуђен за какво криво дело, треба да је претходно оптужен за исто. Како га суд може у исто време и оптужити и судити, Али овде нема никакве колизије са начелом материјалне истине. Материјалну истину Суд истражује у сваком случају, за престављено дело. Даље, његова надлежност не иде, али ништа мање.

Државно тужиоштво је скупо, то је тачно, али држави не треба никад да је скупа једна добра институција. Кад се зна, да судови доносе држави велике, управо огромне приходе, онда зашто да се поступа према судовима и судској организацији као према сирочадима. Нека држава укине многе некорисне институције, многа скупа звања, па ће јој бити лакше да нађе буџетске могућности за државно тужиоштво.

Најзад, увођење судије као иследника мора се свесрдно поздравити због свих оних разлога који су постојали за владе ранијег поступка. Са судијом иследником искључени су сви скандали обично везани за истрагу. Истражном материјалу суд приликом суђења мора поклонити веру. Он ће му дати основ да пореди стање изнесено на претресу са стањем непосредно иза дела. А савесна истрага је пола суђења... Да је наш законодавац обишао аустриског законодавца па потражио француског законодавца па пр. он би увео сигурно обавезно присуство адвоката при свима испитима окривљеног. Ту новину, која има смисла са новином истражног судије, треба законодавац исто пре да уведе, а она би одлично ишла уз нови поступак.

Своје Обрасце, г. *Јовановић* је снабдео ванредним предговором. Непријатељ образаца у суђењу, писац их ипак пружа из четири разлога: а) што је форма битна у праву као и садржина, нарочито с погледом на нови Поступак; б) што нови Поступак захтева много више писања од старог, па треба бити кратак а то се постиже кратким обрасцима; в) што се на тај начин најбрже иде изједначењу судске форме у земљи и г) што треба наћи добру форму са судско изражавање.

Нови Поступак је нови закон за целу државу. Приликом његове примене треба заборавити старе мађарске, аустријске или хрватске обрасце, избацити кованице и неологизме изван народног језика, треба говорити чистим народним језиком. „Јер, каже г. *Јовановић* на страни V. и ако по својој природи судски језик и стил морају донекле бити стереотипни, ипак у томе не мора бити претеривања, а још мање угледање на гуђинско. Правнику практичару данас није потребно ни да задивљује лајике својом високоученошћу, нити да их држи у страху неразумљивошћу одлука и написа. Данас је потребно, да сваки и најпростији грађанин *разуме сваку судску одлуку.*“ Треба пружити могућност сваком грађанину да може да разуме шта је суд одлучио и избећи оне комичне ситуације, да окривљеник не зна, после прочитане пресуде, да ли је слободан или је осуђен! Ми, хвала Богу имамо добро израђен језик. Судски језик се гаји и негује од Карађорђа и кнеза Милоша. У њему је учествовао велики део нашег народа. Нека се на њега угледају и други. Тако се истински може манифестовати љубав за државу и прекинути са прошлошћу која се никад неће више повратити и хвала Богу. А са једним језиком постиже се оно најтрајније, најважније, најблагодотворније, духовно јединство.

После свега овога, како не поздравити горње књиге г. *Јовановића*, како их не препоручити сваком оном који хоће да види и хоће да учествује у примени новог Судског кривичног поступка! Оваквим књигама не треба препорука а горња излагања само су последица мисли и идеја које читање њихово побуђује код читаоца.

Др. Видан О. Благојевић, адв.

СКУПШТИНА

Пензионог фонда и Адвокатске коморе у Београду.

Пензиони фонд и Адвокатска комора оджаће своје редовне скупштине и то : Фонд 24. а Комора 25. октобра ове године у Београду.

Дневни ред и сва ближа обавештења за обе скупштине публиковаће се у идућем броју Бранича, који ће бити још у овој половини октобра штампан и разаслан члановима.

Уписани у именик адвоката :

1. Поповић Владан Гл. са седиштем канцеларије у Ивањици.
2. Томић Евгеније Др. са седиштем канцеларије у Београду.
3. Стевановић Милен са седиштем канцеларије у Београду.
4. Иванишевић Сима са седиштем канцеларије у Београду.
5. Сремчевић Богољуб М. са седиштем канцеларије у Обреновцу.

Избрисани из именика адвоката :

1. Николић Богдан, због ступања у државну службу.
2. Молеровић-Јовановић Ангелина, због ступања у државну службу.
3. Стојановић Братислав, услед смрти.
4. Протић Милутин, услед смрти.
5. Урошевић Радомир, пошто је погрешно уведен на основу нетачних спискова адвоката Министарства Правде.
6. Тимотијевић Коста, због ступања у државну службу.

Преселили се адвокати :

1. Трифуновић Милан из Београда у Варварин.
2. Поповић Влајко из Београда у Лазаревац.



3. Симић Милан из Паланке у Смедерево.
4. Мијушковић Радован из Ваљева на Уб.

Уписани у именик адв. приправника :

1. Ристић Душан М. на вежби код Демаја Самуила, адв. у Београду.
2. Попс Драгић Радивоје Р. на вежби код Попс Драгића Радослава, адв. у Београду.
3. Марковић Милан П. на вежби код Марковића Петра, адв. у Ваљеву.

Избрисани из именика адв. приправника :

1. Владисављевић Милан, због ступања у државну службу.
2. Савајски Нићифор, по одјави принципала.
3. Томић Евгеније Др. — постао адвокат.

Променили канцеларије адв. приправници :

1. Радојевић Радомир А. био код Атанасијевића Радована у Београду сада код Поповића Владана, адв. у Ивањици.
2. Вучетић Лазар био код Радовића Николе сада код Зорца Винка Др. адв. у Београду.
3. Миловановић Миодраг био код Вукашинца Сретена у Аранђеловцу сада код Поповића Влајка, адв. у Лазаревцу.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А



КОНГРЕС ПРАВНИКА

4., 5. и 6. октобра ове године одржаће се четврти конгрес правника у Скопљу.

И овај четврти, као и сви ранији, зборови имаће два дела у своме програму.

Први део чисто стручан и научан састављен је из рада у пленуму и секцијама.

На дневни ред стављени су следећи темати:

1) Душанов законик — о коме ће реферисати г. г. Др. Доленц професор права у Љубљани и г. г. Др. Драг. Јанковић и Соловјов проф. права из Београда.

2) Монопол дувана и његова правна природа, — о чему ће реферисати г. Др. Милан Стојадиновић, бивши министар и г. Спиро Перучић генерални секретар Загребачке берзе.

3) Минимум за егзистенцију (§ 471 србијанског грађ. суд. поступка), — о чему ће реферисати г. Др. Драгољуб Аранђеловић, Др. Срећко Зуља, професор права у Загребу и Др. Лудвик Бем, доцент универзитета у Љубљани.

4) Накнада штете проузроковане моторним возилима, о чему ће реферисати г. г. Младен Пливелић, професор права у Загребу, Др. Антон Штухеџ, Апелациони судија у Љубљани и Др. Видан Благојевић, адв. из Београда.

5) Хипотека на стоци, о коме ће проблему као потпуном новом реферисати два референта, чија ће се имена накнадно утврдити.

Други део збора има за циљ међусобно упознавање наших правника и упознавање јужне Србије. Тако ће цео збор изаћи на Косово Поље и до Грачанице, којом ће приликом походити и нека оближња насељеничка места. Вероватно је да ће и један мањи број моћи отићи и до Кајмакчалана и Охрида.

Сви правници, који желе учествовати на овоме збору морају се пријавити најдаље до 20. септембра са тачним назначењем: занимања, година старости и своје адресе. Уз пријаву морају послати и члански улог. Улог за збор износи за чланове слободних професија 100 динара плус 40 динара за удружење правника а за најближе чланове њехове породице

80 динара ; за чланове државне и самоуправне чиновнике улог за збор износи 60 динара плус 40 динара за удружење правника а за најближе чланове њихове породице 50 динара.

Чланови, који су се уписали још у току 1928 год. и 1929. год. послаће само 40 динара на име чланарине за Удружење правника.

Без потпуне уплате целог чланског улога, ни једна пријава неће бити примљена.

Комора жели да што већи број њених чланова учествује на конгресу.

„БРАНИЧ“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ МЕСЕЧНО

Доноси актуелне чланке из теорије свих правних наука, саопштења из судске и управне праксе, домаће и стране — са коментарима, чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења адвокатских комора, које „Бранич“ имају за свој орган.

Власник и издавач „Бранича“ је Адвокатска комора у Београду, коју претставља претседник Обрад Благојевић.

Уредник „Бранича“ је претседник Адвокатске коморе у Београду Обрад Благојевић.

„Бранич“ се шаље адвокатима — члановима Коморе бесплатно. За нечланове претплата стаје 120— дин. годишње; за адв. приправнике, судије и судијске приправнике 60— динара годишње; поједини број 10— динара.

„Бранич“ се штампа у штампарији Живка Мацаревнића (пређе „Туцовић“), Цара Николе II. ул. бр. 3. (Стан Проте Матеје 42), Телефон 21.129.